

Neurážajte ľudí od pluhu a motyky.

**Roľník vždy nakrmil hladných, žobrákovi dal almužnu
núdnych prichýlil a v kostole dal do zvončeka.**

Vážte si roľníka, je základom prosperujúcej spoločnosti !!!

**ZA ZDRAVÝ
GAZDOVSKÝ ROZUM
V PÔDOHOSPODÁRSTVE**

Pôdohospodárstvo

Poctivých farmárov bijú na poliach,
dotácie nesmerujú tým, ktorí pracujú
najtvrdšie a v potravinovej sebestačnosti
sa Slovensko prepadáva.

Použime zdravý gazdovský rozum
a urobme v poľnohospodárstve poriadok!

PÔDA

1

Vlastník pozemku musí byť silnejší ako jeho nájomca

Posilíme postavenie vlastníkov pozemkov oproti ich užívateľom (nájomcom). Vlastník nemôže byť rukojemníkom nájomcu. Terajšie právne postavenie vlastníka prenajímateľa považujeme za nedôstojné. Uľahčíme vlastníkom pôdy ukončiť nájom: skrátením výpovedných lehôt, skrátením maximálnej doby nájmu, rozšírením a špecifikáciou dôvodov skončenia nájmu. Vytvoríme podmienky pre rast nájomného za pôdu navýšením jeho zákonom stanovenej minimálnej výšky a zrušením práva prednostného nájmu nájomcu prenajať si pozemok na ďalšie obdobie, pokiaľ riadne a včas platil nájomné v „obvyklej výške“ nájmu v katastrálnom území.

2

Koniec reštitúciám

Ukončíme reštitučné konania a vysporiadame pozemky v záhradkárskych osadách. Konečne doriešime takmer tri desaťročia sa vlečúce reštitučné konania, vysporiadanie pozemkov v záhradkárskych osadách a etapu tvorby Registrov obnovenej evidencie pozemkov (ROEP).

3

Ľahší prístup k pôde pre začínajúcich farmárov

Uľahčíme prístup k pôde pre malých, stredných, mladých, začínajúcich a rodinných farmárov. Skrátime 60-dňovú lehotu na uzatvorenie dohody o podnájme medzi veľkým a malým farmárom. Zavedieme predbežnú vykonateľnosť rozhodnutia Okresného úradu - Pozemkového a lesného odboru o vyčlenení pozemku pre malého farmára. Zákonom zakážeme Slovenskému pozemkovému fondu prenajímať poľné cesty evidované v stave E katastra nehnuteľností farmárom. Zavedieme prednostné právo na nájom pozemkov vo vlastníctve SR a v správe Slovenského pozemkového fondu v každom katastrálnom území na Slovensku pre farmárov s trvalým pobytom alebo sídlom v obci.

4

Pomôžeme vlastníkom dostať sa k ich pôde

Zavedieme osobitné konania na vybavenie (zúradovanie) vlastníctva k pozemkom nezistených vlastníkov. Umožníme občanom vybaviť si vlastníctvo k pôde v tých prípadoch, kde to znemožňuje alebo komplikuje súčasná právna úprava: napr. po príbuzných, ktorí odišli do cudziny (USA, Kanady a i.) a pre nehnuteľnosti bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov, kde je vlastníctvo zapísané na pôvodný zaniknutý právny útvar. Zabezpečíme dôslednú identifikáciu nezistených vlastníkov, pričom štátne úrady pomôžu pri vyhľadávaní žijúcich dedičov.

POĽNOHOSPODÁRSTVO

5

Priame platby iba pre tých, čo na to majú nárok

Poskytovanie priamych platieb podmienime preukázaním právneho vzťahu k pôde. Podporu poskytneme farmárovi iba na plochu, ku ktorej preukáže vlastnícke právo na liste vlastníctva, alebo užívacie právo (nájomnú zmluvu, podnájomnú zmluvu, rozhodnutie o vzniku podnájomného vzťahu a pod.). Zavedieme povinný register užívacích vzťahov k pôde prístupný pre Pôdohospodársku platobnú agentúru. Pri dvojitých deklaráciách tzv. križovaní zefektívňujeme povinnosť Pôdohospodárskej platobnej agentúry rozhodnúť o tom, ktorý z farmárov je oprávnený na platbu. Zavedieme postih zamestnancov Pôdohospodárskej platobnej agentúry za oneskorené alebo nesprávne rozhodnutie o platbe.

6

Podpora pre farmárov podľa produkcie a zamestnanosti

Podporu pre farmy nad 500 ha budeme viazať na splnenie podmienky, že na časti svojej výmery (napríklad 3%) sa venujú špeciálnej rastlinnej výrobe alebo dosahujú požadované zaťaženie poľnohospodárskej pôdy hospodárskymi zvieratami. Uľahčíme podmienky pre sezónne zamestnávanie zamestnancov v sektore, najmä dlhodobo nezamestnaných.

7

Viac peňazí pre farmárov priamo zo štátneho rozpočtu

Výrazne navýšime štátnu pomoc pre slovenských farmárov zo štátneho rozpočtu. Zavedieme štátnu pomoc - príplatok za predané produkty špeciálnej rastlinnej výroby, mlieka a mäsa. Umožníme farmárom splatiť udelenú sankciu (napr. pokutu od veterinárov) prevzatím záväzku navýšenia a udržania produkcie v tých sortimentoch, v ktorých je Slovensko nesebestačné. Zvážime možnosť zavedenia redistributívnej platby pre malých farmárov (napr. na prvých 100 ha a prvé kusy hosp. zvierat).

8

Rodinné hospodárenie bude základným pilierom poľnohospodárstva

Prijatím zákona o rodinných farmách uľahčíme zamestnávanie rodinných príslušníkov a príbuzných. Formou zákonnej úpravy zavedieme definíciu rodinnej farmy a rodinného podnikania v pôdohospodárstve. Zavedieme úľavy na odvodoch a daniach pre rodinné farmy so zámerom, aby mladí ľudia neopúšťali vidiek, aby sa posilňovali rodinné väzby, a tiež aby sa zabezpečila generačná výmena farmárov - odovzdávanie farmy z otca na syna atď. Zavedieme nízkoúrokové mikropôžičky pre rodinných, mladých, malých a začínajúcich farmárov.

9

Zastavíme diskrimináciu pri poskytovaní podpory farmárom

Podporu budeme spravodlivo rozdeľovať medzi veľkých aj malých farmárov so špecifickým zvýhodnením malých farmárov. Pôdohospodárska platobná agentúra bude každoročne zverejňovať výšku vyplatených podpôr podľa veľkostnej štruktúry fariem, aby farmári mohli kontrolovať, či sú dotácie rozdeľované spravodlivo. Pri prideľovaní podpôr budeme preferovať objektívne merateľné kritériá a minimalizujeme kritériá subjektívneho hodnotenia. Podporu dostane plošne každý žiadateľ, ktorý splní vopred stanovené podmienky.

POTRAVINÁRSTVO

10

Rozšírime predaj z dvora

Rozšírime druhy a množstvo produktov, ktoré môžu malí farmári a potravinári predávať „predajom z dvora“. Znížime hygienické, stavebné, konštrukčné a iné požiadavky, normy, limity, obmedzenia, prekážky a nároky, ktoré odrádzajú farmárov a potravinárov od zriaďovania predajní z dvora. Vypracujeme jednoduchú a ľahko zrozumiteľnú príručku na „Predaj z dvora“ pri zachovaní zdravotnej bezpečnosti predávaného tovaru.

11

Vyššia potravinová sebestačnosť

Vytvoríme podmienky pre maximálnu potravinovú sebestačnosť v poľnohospodárskej produkcii. Uľahčíme podmienky pre zamestnávanie (aj sezónne) ľudí v sektore. Systémom viazania podpory na produkciu a zamestnanosť cez systém mierneho stropovania veľkých fariem budeme motivovať podnikateľov k investíciám do špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby a k zvyšovaniu produkcie u tých komodít, v ktorých je naša krajina nesebestačná (mäso, mlieko, ovocie, zelenina, zemiaky, mak, strukoviny a i.). Zjednodušíme zriaďovanie malých potravinárskych a obchodných prevádzok.

12

Podpora odbytových združení farmárov

Budeme podporovať vytváranie poľnohospodárskych a potravinárskych odbytových združení. Podporíme najmä budovanie, navyšovanie a modernizáciu skladovacích kapacít. Za tým účelom budeme podporovať tvorbu spoločných investícií farmárov a spracovateľov. Taktiež budeme podporovať vznik a rozširovanie slovenských podnikov na spracovanie poľnohospodárskej produkcie (mliekarne, konzervárne, mraziarne, výrobcov nápojov a pod.).

13 Prísnejšie kontroly lacného dovozu

Sprísňime kontroly najmä dovážaných poľnohospodárskych produktov a potravín. Posilníme možnosti kontroly dovážaných potravín a komodít zo strany štátnych orgánov. Zabezpečíme akreditáciu pre posudzovanie kvality, rozboru, obsahu a i. dovážaných produktov.

14 Obmedzíme plytvanie potravinami

Prehodnotíme nakladanie so zdravotne nezávadnými potravinami po dátume minimálnej trvanlivosti. Umožníme konzumáciu týchto potravín pokiaľ to neohrozí život alebo zdravie spotrebiteľov. Prijmeme opatrenia proti plytvaniu potravinami v súkromných a verejných zariadeniach. V maximálnej možnej miere využijeme možnosti, ktoré dáva európska legislatíva v boji proti dvojakej kvalite potravín.

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

15 Ekologické hospodárenie v lese

Presadíme, aby sa v lese hospodáril prírode blízkym spôsobom. Výsledkom takéhoto špičkového hospodárenia sú oku lahodiace stabilné lesy, odolávajúce kalamitám, produkujúce nielen drevo, ale vo vyváženej miere všetky hodnoty nevyhnutné pre zdravý život. Tento najekologickejší a z dlhodobého pohľadu aj najekonomickejší spôsob hospodárenia je zásadnou odpoveďou na výzvy, ktoré nám predkladajú nastávajúce klimatické zmeny, ako aj zodpovedný prístup k vlastnej krajine.

16 Hmotná zodpovednosť za škody na prírode

Navrhujeme prijatie osobitného zákona o štátnom podniku Lesy SR. Tento náš najväčší a najvýznamnejší štátny podnik, ktorý by mal byť z odborného i morálneho hľadiska vzorový, je dlhodobo vystavovaný korupčnému tlaku politikov. Zastavíme to zákonom, ktorým zavedieme osobnú hmotnú zodpovednosť vedenia podniku za spôsobené škody a umožníme verejnosti podieľať sa na jeho kontrole. Pričiníme sa, aby tento podnik bol dôkazom, že štát má a môže byť múdрым správcom nášho spoločného bohatstva.

Zriadime nezávislú lesnú kontrolu

Lesy pokrývajú 42% územia Slovenska a križujúc sa v nich rôzne – aj nekalé – záujmy. K tomu, aby sme zastavili drancovanie lesov skorumpovanými politikmi i nezodpovednými hospodármi, je nevyhnutná nezávislá kontrola. Táto bude fungovať na princípe ústavného súdu. Nahradíme spolitizovanú lesnú a drevársku inšpekciu nezávislou lesnou kontrolou.

Vybaviť, podplatiť, občas pokosiť a ryžovať na dotáciách. To je scenár nekalých praktík podnikania v pôdohospodárstve, ktorý sa na Slovensku rozmohol vďaka niektorým podozrivým firmám a podnikateľským skupinám. Vadalovci, Rodovci, ale aj bývalá poslankyňa parlamentu za Smer „grófká“ Rošková a iní špekulanti pod ochranou vládnych politikov dlhodobo ťahajú peniaze zo štátu a Európskej únie. Pritom nevypestujú dokopy nič, blokujú cennú pôdu a vytláčajú z nej ľudí, ktorí by radi na nej pracovali.

Pôdohospodárstvo je jedna z oblastí, kde najviac bujnie korupcia, klientelizmus, špekulanti a podvodníci. Celkovo sa v ňom každý rok cez priame platby rozdeľia dotácie za približne 400 miliónov eur. Veľká časť z nich sa však minie neefektívne alebo sa doslova rozkradne. Aj preto je pridaná hodnota tohto odvetvia jedna z najnižších v EÚ. Slovensko prestalo byť sebestačné v produkcii zemiakov, zeleniny, ovocia, mäsa a ďalších produktov. Namiesto 200-tisíc ľudí pracuje v agrosektore už menej ako štvrtina.

Chceme to zmeniť. Dotácie dostanú iba tí, ktorí pôdu naozaj vlastnia, alebo ju majú prenajatú a aj sa o ňu starajú. Urobíme poriadok v pozemkových právach a urýchlíme úpravy, na ktoré sa čaká desiatky rokov. Znížime dotácie veľkým majiteľom pôdy a zvýšime ich malým farmárom. Špeciálne začínajúcej mladej generácii. Klepneme po prstoch špekulantom a výpalníkom. Prinesieme na vidiek opäť prosperitu, úctu k usilovnej práci a hrdosť na ňu namiesto biedy a vysťahovalectva.

S úctou

Igor Matovič

PONÚKAME RIEŠENIA PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO A LESNÍCTVO, KTORÉ ZREALIZUJEME

Pôda je veľkým bohatstvom každej krajiny. Ľudská existencia je od nej priamo závislá. Krajina, ktorá ma pôdu, kde si môže dopestovať základné plodiny na obživu obyvateľov, je bohatou krajinou. Je základom pre produkciu potravín, trvalých ekosystémov a prosperitu vidieckych oblastí.

Slovensko trápia v oblasti vidieckeho rozvoja a pôdohospodárstva viaceré problémy. Prejavujú sa negatívnym vplyvom na celkovom vývoji hospodárstva SR.

Napriek tomu, že máme pomerne veľké percento poľnohospodárskej pôdy, vo vidieckych oblastiach je vysoká nezamestnanosť a malá motivácia obrábať pôdu, najmä u mladých ľudí. Stratil sa vzťah k pôde, ktorý bol samozrejmosťou u našich predkov. Počet ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve a lesníctve dlhodobo klesá. Znižuje sa tým kvalita života na vidieku, čo vedie k jeho vyludňovaniu. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy sa neustále znižuje.

Osobitným problémom je tiež nevyhovujúci systém rozhodovania Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA) ako garanta pri poskytovaní finančných podpôr pre slovenských agropodnikateľov.

Dôležitý akcent kladieme na lesy. V rukách správneho lesného hospodára sú životom aj živobytím. Základom našej lesnej stratégie je hospodárenie blízke prírode. Jeho výsledkom je krásna krajina s odolnými lesmi, ktoré popri dreve produkujú najdôležitejšie hodnoty nášho bytia – pitnú vodu, neodvratnú pôdu, čistý vzduch. Lesy nie sú bankou pre štátny rozpočet, sú poisťovňou pre zdravú budúcnosť našej krajiny a do poisťovne sa platí.

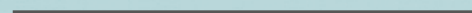
Zlepšenie podmienok v pôdohospodárstve bude mať pozitívne dopady na fungovanie hospodárstva v celej SR. Ak však neurobíme poriadok s pôdou, lesmi, potravinárstvom a poľnohospodárstvom, nemôžeme očakávať pozitívny rozvoj krajiny ako celku.

Problémy teda nielen poznáme, ale máme aj riešenia. Hnutie OĽANO, jeho poslanci a ich odborné tímy sú pripravené, aby mohli reálne pomôcť agropodnikateľom i lesníkom.

Ing. Martin Fecko,
tieňový minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

OBSAH

—	Úvod	15
—	1. Pôda	18
	a) Analýza súčasného stavu	19
	Pôdy ubúda	19
	Rozdrobenosť pozemkov	21
	b) Strategické ciele v hospodárení s pôdou	22
	c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 – 2024	23
—	2. Poľnohospodárstvo	34
	a) Analýza súčasného stavu	35
	Zdroje financovania poľnohospodárskej politiky	35
	1. Rastlinná výroba	43
	2. Živočíšna výroba	45
	b) Strategické ciele v poľnohospodárstve	47
	c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 – 2024	47
—	3. Potravinárstvo	56
	a) Analýza súčasného stavu	56
	b) Strategické ciele v potravinárstve	58
	c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 – 2024	59
—	4. Lesné hospodárstvo	64
	a) Analýza súčasného stavu	66
	b) Strategické ciele v hospodárení s lesmi	68
	c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 – 2024	69
—	5. Náklady a zdroje krytia	78
	a) Aktuálne limity príjmov a výdavkov kapitoly rezortu pôdohospodárstva	78
	b) Finančná náročnosť navrhovaných riešení	79
—	Prehľad skratiek	84

Oblasť pôdohospodárstva sme z dôvodu jej obsiahlosti a špecifík rozdelili do štyroch samostatných, vzájomne sa prelínajúcich tematických celkov

■ PÔDA

■ POĽNOHOSPODÁRSTVO

■ POTRAVINÁRSTVO

■ LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Každý z uvedených tematických celkov je ukončený pre nás vyplývajúcimi prioritami a ich riešeniami, z nášho pohľadu nevyhnutnými na zmenu súčasného stavu, ktorý nevytvára podmienky pre trvalo udržateľný rozvoj a konkurencieschopnosť slovenského pôdohospodárstva a tým aj pre nevyhnutnú dlhodobu očakávanú sociálno-ekonomickú prosperitu našej krajiny, ako aj celej spoločnosti.

The background is a dark gray-blue gradient. It features several large, semi-transparent geometric shapes: a large '1' in the top-left, a vertical bar in the center, a circle in the bottom-right, and a horizontal bar intersecting the vertical one. The text 'PÔDA' is in a bold, yellow, sans-serif font, positioned to the left of the vertical bar.

PÔDA

1.

Pôda je limitovaný a ľahko zničiteľný prírodný zdroj nenahraditeľnej hodnoty považovaný za jedno z najvzácnejších bohatstiev ľudstva, ktoré umožňuje rastlinám a človeku žiť na Zemi.

Zdroj: Slovenská agentúra životného prostredia

Poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti.

Zdroj: Ústava Slovenskej republiky, Článok 44 ods. 5

Pôda je živý organizmus, nenahraditeľné bohatstvo nášho národa.

■ a) Analýza súčasného stavu

Pôdy ubúda

Výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu (PPF) Slovenska dlhodobo klesá. Týka sa to všetkých druhov poľnohospodárskych pozemkov využívaných na poľnohospodársku produkciu. Tento pokles možno pozorovať už 30 rokov a takmer priamoúmerne s tým stúpa rozsah zastavaných plôch, lesných pozemkov a ostatných plôch

■ Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v SR 1995 - 2018

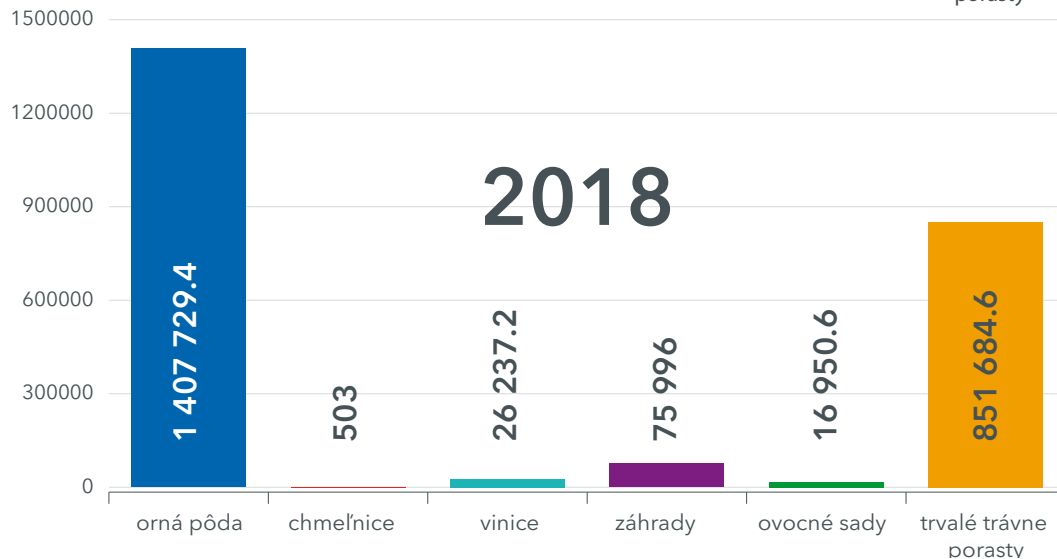
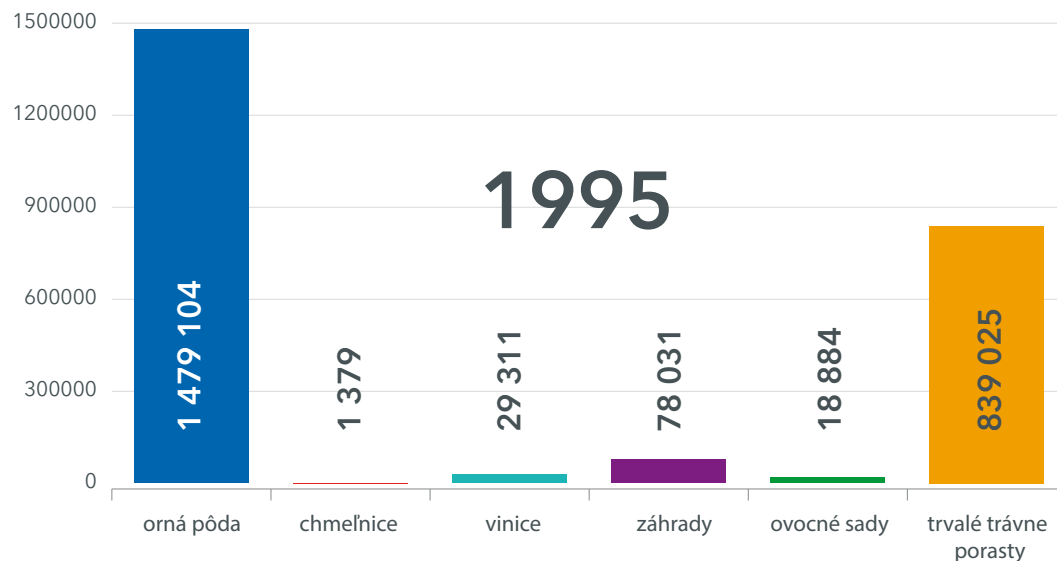
Ukazovateľ (v ha)	1995	2006	2010	2014	2018
Poľnohospodárska pôda- spolu	2 445 644	2 430 683,1	2 414 291,2	2 397 040,9	2 379 101,0
Z toho - orná pôda	1 479 104	1 427 357,1	1 416 633,0	1 412 228,4	1 407 729,4
- chmeľnica	1 329	534,3	520,1	511,9	503,0
- vinica	29 311	27 313,6	27 091,3	26 512,8	26 237,2
- záhrada	78 031	76 812,8	76 528,7	76 362,3	75 996,0
- ovocný sad	18 844	17 792,4	17 034,3	16 743,9	16 950,6
- trvalý trávny porast	839 025	880 872,7	876 483,5	864 681,4	851 684,6

Tabuľka č. 1

Zdroj: ŠÚ SR

Pri detailnejšom pohľade na čísla vidíme, **že výmera poľnohospodárskej pôdy na Slovensku bola v roku 2018 spolu 2 379 101 ha, čo v porovnaní s rokom 1995 v dôsledku odňatia trvalého charakteru znamená úbytok o 66 543 ha.** V prípade ornej pôdy došlo v rovnakom období k poklesu jej výmery o alarmujúcich 71 374,6 ha.

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v SR 1995 - 2018

Graf č. 1 (1995) / Graf č. 2 (2018)

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2017

Rozdrobenosť pozemkov

Pri správe pôdy je **jedným z najzávažnejších problémov** poľnohospodárstva ako aj lesníctva **veľká rozdrobenosť pozemkov**. Je spôsobená tým, že tu stále máme systém „uhorského“ dedičského práva k pôde (dedí každý dedič) a pomerne nezodpovedným prístupom doterajších vlád k realizácii pozemkových úprav (PÚ) – pozemkových zmien.

PÚ sú však dobrým východiskom zo súčasného stavu. Ich výsledkom je, že vlastníci namiesto viacerých menších podielov, často aj neprístupných parciel (pozemkov) získava jeden, resp. niekoľko „scelených“ a prístupných parciel – pozemkov. Tie sú potom jeho vlastníctvom v celosti, majú obrábaniashopný tvar a veľkosť, ako aj prístupovú cestu. Vlastník tak nie je závislý na vytýčení tzv. náhradných pozemkov.

Cieľ PÚ však **nesmie byť iba v „scelení“ pozemkov** jednotlivých vlastníkov, ale má **smerovať aj k vytváraniu kultúrnej krajiny**, ktorá je **enviromentálne udržateľná a vhodná** pre trvalo **udržateľnú produkciu** poľnohospodárstva a hospodárenia na pôde. Proces PÚ s cieľom scelovania pôdy a vytvárania kultúrnej krajiny je limitovaný časovou náročnosťou (3 až 6 rokov v závislosti od veľkosti konkrétneho katastrálneho územia, rozdrobenosti vlastníctva, geografickej rozmanitosti) a vysokými finančnými nákladmi (100 až 600-tisíc eur).

Medzi rokmi 1991 až 2013 boli na Slovensku ukončené projekty PÚ len v 426 katastrálnych územiach z celkových 3559 území, čiže necelých 12 %. Od roku 2009 neboli pre nečinnosť štátnych orgánov začaté žiadne pozemkové úpravy.

Zároveň na Slovensku **pretrváva pomerne netransparentný stav v katastri** nehnuteľností (KN) a štát na zlepšenie tohto stavu robí iba málo praktických krokov. Slovensko sa preto ani po 30 rokoch od nežnej revolúcie stále nevysporiadalo s oprávnenými reštitučnými nárokmi svojich občanov. Pri súčasnom tempe riešenia reštitučných nárokov na Okresných úradoch - Pozemkových a lesných odborov môže tento proces trvať ešte ďalších 30 rokov a Slovenskému pozemkovému fondu (SPF) 45 rokov. Podobná situácia je aj pri vysporiadavaní pozemkov pod zriadenými záhradkáorskými osadami.

Pôda vo vlastníctve SR, ktorú zo zákona spravuje Slovenský pozemkový fond (SPF), **má byť využitá predovšetkým:**

- ako **náhrada reštituentom** za pozemky, ktoré nemožno vydať v zmysle reštitučných predpisov¹,
- ako **náhrada pôvodným vlastníkom** za pozemky pod zriadenými záhradkárskymi osadami, pri konaniach v zmysle zákona²,
- ako **náhrada za nevysporiadané pozemky pod vodnými** plochami,
- ako **náhrada za pozemky v chránených územiach** podľa zákona o ochrane prírody a krajiny,
- ako **náhrada za pozemky pod cestami** 1., 2. a 3. triedy, miestnymi komunikáciami a verejnými priestranstvami pre ich vlastníkov,
- ako náhrada za zastavané pozemky pod rómskymi osadami.

■ b) Strategické ciele v hospodárení s pôdou

Zabrániť ďalšiemu **úbytku a degradácii poľnohospodárskej pôdy** na Slovensku **a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj a stabilizáciu** hospodárenia s pôdou.

Čo najrýchlejšie **usporiadať vlastnícke a užívacie pomery k pozemkom**, vyriešiť najmä problémy v reštitúciách, Registre obnovennej evidencie pozemkov (ROEP), v záhradkárskych a rómskych osadách.

Štát by mal **prejsť** zo súčasnej **pasívnej pozície evidovania nezistených vlastníkov** pozemkov **k ich aktívnej a úplnej identifikácii** a pritom sa zamerať na žijúcich dedičov, aby mohli pôdu dediť.

1 - Zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku

2 - Zákon č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim

■ c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 - 2024

A - Posilníme postavenie vlastníkov pozemkov oproti ich užívateľom (nájomcom). Vlastník nemôže byť rukojemníkom nájomcu. Terajšie právne postavenie vlastníka prenajímateľa považujeme za nedôstojné. Z tohto dôvodu:

- 1. Farmárom - podnikateľom skrátime výpovednú dobu** poľnohospodárskeho pozemku, prenajatého na dobu neurčitú, zo súčasných 5 rokov na 1 rok.
- 2. Pri klasickom nájme poľnohospodárskeho pozemku na dobu určitú skrátime maximálnu dobu** (nie pri sadoch, viniciach, repozitóriách a pod.) z 15 na maximálne 10 rokov.
- 3. Minimálnu dobu nájmu skrátime** z piatich na štyri roky.
- 4. Zvýšime súčasnú, zákonom garantovanú minimálnu výšku nájomného** (1 % z ceny pozemku), na päťnásobok (5 % z ceny pozemku). Cenu pôdy stanovíme vyhláškou v novej podzákonnej norme a priblížime ju súčasným trhovým cenám.
- 5. Rozšírime dôvody skončenia nájmu poľnohospodárskej pôdy** zo strany prenajímateľa (vlastníka).
 - a. Podľa terajšej právnej úpravy má vlastník právo odstúpiť od zmluvy do 6 mesiacov od okamihu, kedy starosta zvesil z obecnej tabule oznámenie nájomcu o tom, že nájomca predal svoj podnik, väčšinu podiel, väčšinu majetkových podielov alebo akcií novému vlastníkovi.
 - b. Navrhujeme zaviesť povinnosť nájomcu informovať každého prenajímateľa o takom predaji podniku nájomcu písomne.
- 6. Sfunkčníme zákonnú úpravu práva prenajímateľa odstúpiť od nájomného vzťahu**, ak nájomca užíva pozemky takým spôsobom, že prenajímateľovi vzniká škoda.
 - a. Podľa súčasnej právnej úpravy môže prenajímateľ odstúpiť od zmluvy, len ak predtým písomne upozornil nájomcu, že hospodári na jeho pozemku takým spôsobom, že mu vzniká škoda a nájomca tento stav neodstránil.

- b. Navrhujeme, aby nájomca mohol odstúpiť od zmluvy o nájme aj bez predchádzajúceho upozornenia. Do zákona zavedieme, kedy nájomca hospodári na pozemku takým spôsobom, že prenajímateľovi vzniká škoda: napr. ak mu PPA neposkytne dotáciu na pôdu z dôvodu, že pozemok nie je náležitým spôsobom obrobený, pričom nejde o prípad tzv. vyššej moci (záplavy, zosuvy, podmočenie) a pod.

7. Prehodnotíme doterajšiu úpravu práva prednostného nájmu³

s výhľadom jeho úplného zrušenia. Pritom „obvyklým nájomným“ sa rozumie výška priemerného nájomného v katastrálnom území, v ktorom sa nachádza pozemok a je vyhlasovaná pre každé katastrálne územie Pozemkovým a lesným odborom každoročne. Toto ustanovenie je umelou prekážkou rastu nájomného.

8. Pri nájme časti pozemku zavedieme povinnosť farmára, aby v nájomnej zmluve výslovne upozornil vlastníka, ak si od neho prenajíma iba obrábania schopnú časť jeho parcely, za zvyšnú výmeru je aj naďalej povinný platiť daň s pozemkov vlastník. Ak takéto upozornenie v zmluve nebude, zmluva sa bude považovať za absolútne neplatnú.

9. Obmedzíme možnosť nájomcu nepretržite dávať prenajatú pôdu do podnájmu tretím osobám.

B - Ukončíme reštitučné konania a vysporiadanie pozemkov v záhradkárskych osadách:

10. Ukončíme tvorbu registrov obnovenej evidencie pozemkov (ROEP).

11. Doriešime reštitučné konania na Okresných úradoch - Pozemkových a lesných odborov (OÚPaLO) a na SPF, týkajúce sa nárokov fyzických osôb, cirkevných inštitúcií, ako aj bývalých vojenských obvodov (Javorina a i.) v zmysle platných právnych predpisov.

12. Doriešime vysporiadanie pozemkov v záhradkárskych osadách.

3 - Podľa § 13 ods. 2 prvej vety zák. č. 504/2003 Z. z. prenajímateľ (vlastník) musí prenajať pozemok za „obvyklé nájomné“ doterajšiemu nájomcovi, ak riadne a včas plní svoje záväzky z nájomnej zmluvy.

C - Uľahčíme prístup k pôde pre malých, stredných, mladých, začínajúcich a rodinných farmárov:

13. Zakážeme SPF prenájať poľné cesty evidované v stave E katastra nehnuteľností na poľnohospodárske účely.

- a. Malí farmári tak získajú prístupové cesty k svojim pôvodným pozemkom a budú mať možnosť ich užívať bez vyčleňovania náhradných pozemkov.
- b. Zároveň budú môcť vyvinúť tlak na veľkých farmároch, ktorí im odmietajú vydať pozemky do podnájmu.

14. Zavedieme prednostné právo na nájom pozemkov vo vlastníctve SR a v správe SPF a to v každom katastrálnom území SR pre farmárov s trvalým pobytom alebo sídlom v obci.

15. Dôsledne **prehodnotíme dodržiavanie terajších zmlúv o nájme medzi SPF a veľkofarmármi.** Tam, kde to bude možné (neobrobené pozemky, zarastajúce samonáletom, predaj podniku nájomcu a pod.), nájom zo strany SPF okamžite ukončíme a túto voľnú (neprenajatú) pôdu prenajmeme prednostne malým farmárom s trvalým pobytom v obci resp. v susednej obci.

16. Zavedieme predbežnú vykonateľnosť rozhodnutia OÚ - Odboru pozemkového a lesného (OÚPaLO) o vyčlení pozemku pre malého farmára. To znamená, že ihneď po vydaní rozhodnutia o vzniku podnájomného vzťahu k tzv. náhradným pozemkom bude môcť malý farmár začať pozemok užívať (nebude musieť čakať na právoplatnosť rozhodnutia o odvolaní, ktoré vydá Odbor opravných prostriedkov v sídle kraja).

17. Skrátime súčasnú 60-dňovú lehotu, v ktorej sa má veľký farmár dohodnúť s malým farmárom na vyčlení podnájomných pozemkov na 30 dní. Malý farmár sa tak bude môcť o 30 dní skôr obrátiť na OÚPaLO žiadosťou, aby rozhodol o vyčlení pozemkov do podnájmu.

18. Ak farmár odmietne vyčleníť pozemok, kde nájom skončil inému farmárovi a uzatvoriť s ním podnájomnú zmluvu, bude to považované za správny delikt a bude povinný zaplatiť pokutu vo výške dotácie na túto pôdu (cca 200 eur za každý hektár). Okrem toho bude musieť uhradiť spôsobenú škodu farmárovi, ktorému pozemky odmietol vydať.

19. Rozšírime okruh osôb, ktoré môžu prenajať pozemok inému ako doterajšiemu nájomcovi, bez ohľadu na právo prednostného nájmu (povinnosť prenajať pozemok doterajšiemu nájomcovi, ak riadne a včas plní svoje záväzky z nájomnej zmluvy)⁴.

Podľa súčasnej právnej úpravy vlastník môže prenajať pozemok inému nájomcovi, len ak týmto nájomcom je jeho blízka osoba (príbuzný v priamom rade – dedo, otec, syn, vnuk, babka, mama, dcéra, vnučka, súrodenec a manžel, avšak nie bratanec, sesternica, strýko, teta).

Navrhujeme okruh týchto osôb rozšíriť aj na vedľajších príbuzných – bratancov, sesternice, strýkov, ujov, tety, susedov a ich potomkov v priamej línii a aj na zamestnancov nájomcu.

20. Zavedieme možnosť prenajímať pôdu vo vlastníctve SR a v správe SPF mladým a začínajúcim farmárom (napr. 20 ha) s prednostným právom kúpy. Uprednostníme osoby s trvalým pobytom v obci, kde sa pôda nachádza. A tiež tých, ktorí sa zaviazu presťahovať sa zo zahraničia na Slovensko a prevezmú záväzok hospodáriť na pôde, najmä ak budú vykonávať špeciálnu rastlinnú alebo živočíšnu výrobu.

Zavedieme osobitné konania na vybavenie vlastníctva k pozemkom nezistených vlastníkov.

21. Zavedieme možnosť dedenia pôdy potomkov v bočnej línii, ako to platilo na Slovensku podľa obyčajového práva do roku 1951. Občan bude môcť zdediť pozemok aj po svojom prastrýkovi, praprastrýkovi, pratete, prapatete atď., ktorí odišli do USA, Kanady a i. Dnes môže po strýkovi zdediť pozemok iba synovec a neter, ak žije, avšak už nie potomkovia synovcov a neterí. Rozšírime tieto možnosti tak, aby pôdu mohli dediť aj potomkovia synovcov a neterí bez obmedzenia.

22. Náplň práce zamestnancov OÚ - Pozemkových a lesných odborov rozšírime o aktívnu identifikáciu nezistených vlastníkov – aby ich oslovovali a dopĺňali ich údaje do katastra nehnuteľnosti s právom začať dedičské konanie.

4 - Podľa § 13 ods. 2 prvej vety zák. č. 504/2003 Z. z. prenajímateľ (vlastník) musí prenajať pozemok za „obvyklé nájomné“ doterajšiemu nájomcovi, ak riadne a včas plní svoje záväzky z nájomnej zmluvy. Túto povinnosť nemá vlastník, ktorý chce prenajať svoj pozemok novému nájomcovi, len ak tento nový nájomca je jeho osobou blízkou alebo je právnická osoba, ktorej je prenajímateľ členom alebo spoločníkom, alebo ak došlo k prevodu alebo prechodu pozemku, alebo ak je pozemok určený na iné ako poľnohospodárske účely.

23. Zabezpečíme zverejňovanie zoznamu nezistených vlastníkov na obci.

Katastrálny odbor OÚ zašle každej obci vo svojom obvode zoznam nezistených vlastníkov v jej katastri a obec tento zoznam povinne zverejní na úradnej tabuli obce a na internetovej stránke. Zoznam bude obec povinná uchovávať a na požiadanie umožní do neho nahliadnuť tretím osobám.

24. Pre nehnuteľnosti bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov, kde je vlastníctvo zapísané na pôvodný zaniknutý právny útvar, navrhujeme zaviesť osobitné správne konanie pred OÚ - Pozemkovým a lesným odborom. Cieľom opatrenia je identifikácia nezistených vlastníkov urbárskych pozemkov za súčinnosti obcí a vlastníkov z katastra, resp. susedných katastrov, čo bude preskúmateľné súdom v rámci civilného sporového poriadku.

V rámci tohto opatrenia navrhujeme riešiť aj nehnuteľnosti vo vlastníctve bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov, kde bolo vlastníctvo zapísané na pôvodný zaniknutý právny útvar a ich vlastníctvo bolo omylom zapísané na jednotné roľnícke družstvá, hoci sa tieto nehnuteľnosti spravovali podľa zákonného článku uhorského snemu XIX/1898 a nie podľa zákonného článku uhorského snemu X/1913.

25. Zabezpečíme, aby zamestnanci štátnych inštitúcií dôsledne chránili práva nezistených vlastníkov a záujmy štátu, najmä aby aktívne podávali návrhy na opravu chýb v katastrálnom operáte a iniciovali konania odstraňujúce chyby ROEP-ov s cieľom identifikácie nezistených vlastníkov.

Urýchlíme proces vykonania pozemkových úprav na území SR z plánovaných 30 rokov na 20 až 25. Zároveň vytvoríme podmienky pre kvalitné ukončenie projektov pozemkových úprav.

26. Štátni úradníci budú musieť primerane poučiť účastníkov konania o ich právach a povinnostiach v konaní o pozemkových úpravách a urobiť odbornú osvetu.

27. Vlastníci musia mať pri pozemkových úpravách hlavné slovo. Schválenie projektu PÚ podmienime súhlasom 3/4 vlastníkov + 1 m², podľa výmery scelovanej plochy.

28. Po uskutočnení pozemkových úprav budeme prostriedky na investície do spoločných zariadení (na výstavbu poľných ciest, mokradí, stromoradií, protipovodňových, vodozádržných zariadení a i.) prideľovať adresne. Zavedieme kontrolu verejnosti nad ich využívaním (napr. podľa prírodných podmienok príslušného k. ú. uprednostníme výstavbu poľných ciest zo sypaného valcovaného kameňa alebo trávnatých ciest, nie asfaltových, keďže na ich údržbu nemajú obce dostatok peňazí a pod.).

Pri nákupe slovenskej pôdy cudzincami budeme presadzovať myšlienku, že slovenská pôda patrí do rúk slovenských občanov a slovenských fariem.

29. Zvážime možnosť zákazu, resp. sťaženia nákupu slovenskej pôdy cudzincami.

V rámci usporiadania pozemkového vlastníctva v maximálne možnej miere urýchlene:

30. Odškodníme vlastníkov pozemkov dotknutých opatreniami z dôvodu ochrany vybraných území jednorazovo (zámenou pozemkov vo vlastníctve štátu), prípadne pravidelnou úhradou za obmedzenie užívania vlastného pozemku.⁵

31. Odškodníme vlastníkov pozemkov dotknutých výstavbou ciest, diaľnic, telekomunikačných zariadení, sieťových vedení jednorazovo alebo pravidelnou úhradou za obmedzenie užívania vlastného pozemku.⁶

32. Celistvosť poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov mimo zastavaného územia obce docielime dôsledným dodržiavaním legislatívy, zabraňujúcej drobeniu pozemkov⁷ cez navýšenie povinného odvodu pri drobení pozemkov.

5 - Napr. zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a i.

6 - Napr. zák. č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, zák. č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a i.

7 - Napr. § 21 až 24 zák. č. 180/1995 Z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom, zák. č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločnostiach a i.

Na úseku štátnej správy v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka:

33. Zabezpečíme vytvorenie siete katastrálnych, pozemkových a lesných úradov ako špecializovanej štátnej správy spadajúcej pod rezort.

34. Budeme dbať na dodržiavanie administratívnych lehôt zo strany štátnych orgánov a úradníkov.

35. Prehodnotíme právne postavenie minoritných vlastníkov družstevných podielnických listov.

V rámci ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu v maximálne možnej miere spomalíme trvalý úbytok jeho výmery, hlavne úbytok ornej pôdy:

36. Rekultiváciou, obnovou a využitím nevyužívaných priemyselných areálov (brownfieldov) a hospodárskych dvorov bývalých roľníckych družstiev a štátnych majetkov, ako aj zdevastovaných plôch po ukončenej ťažbe nerastov.

37. Podstatným zvýšením povinných odvodov za trvalé alebo dočasné odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu.⁸

38. Zabránením narastaniu degradačných procesov na pôdach ohrozených vodnou a veternou eróziou, úbytkom živín, zhutňovaním a pod., a to prostredníctvom dôsledného dodržiavania správnych agrotechnických postupov (napr. vrstevnicové obrábanie, pravidelné zaorávanie maštalného hnoja a organickej hmoty do pôdy a pod.), nespôsobujúcich degradačné procesy na pôdach – budovaním vodozádržných zariadení v krajine (malé vodné nádrže, hrádzky, suché poldre a pod.)

8 - Novelizáciou zák. č. 220 /2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V rámci riešenia zanedbanej poľnohospodárskej pôdy (tzv. whiteareas - biele plochy zarastené drevinami a samonáletom o rozlohe zhruba 275-tisíc ha⁹ a tzv. brownfieldy):

- 39.** Podporíme snahu vlastníkov bielych plôch o ich spätnú premenu na poľnohospodársky využiteľnú plochu, najmä zavedením legislatívneho rámca a systému podpory pre tzv. agrolesnícke systémy hospodárenia na pôde, aké sú bežné v západoeurópskych krajinách (pomedzi rady stromov sa v pásoch pestujú bežné poľné plodiny alebo sa pasú zvieratá a pod.). Tieto systémy hospodárenia budú podporované z Programu rozvoja vidieka (PRV).
- 40.** V prípade súhlasu vlastníkov zanedbaných plôch s vysokým stupňom svahovitosti finančne podporíme náklady vlastníkov potrebné pri ich preradení do lesného pôdneho fondu a vypracovaní plánu starostlivosti o les.
- 41.** Zanedbané bývalé hospodárske dvory (tzv. brownfieldy) využijeme prioritne na poľnohospodársku, potravinársku, príp. aj na priemyselnú výrobu.
- 42.** Posilníme (personálne aj materiálne) kontrolnú právomoc katastrálnych odborov OÚ za účelom zosúladenia druhov pozemkov na liste vlastníctva so skutočnosťou.

Kataster nehnuteľností:

- 43.** Spory o hranicu pozemkov budú v prvom stupni rozhodovať katastrálny odbor OÚ, pričom nespokojný vlastník bude mať možnosť obrátiť sa žalobou na súd.

Pozemkové spoločenstvá

- 44.** Zavedieme daňové oslobodenie na príjmy pozemkových spoločenstiev do 10-tisíc eur, zrušené v roku 2005. Nemôžeme sa stotožniť s tým, aby bol príjem z prenájmu (pár metrákov dreva na zimu) pre dôchodcov na vidieku zdaňovaný. Toto opatrenie závisí od možností štátneho rozpočtu, vnútorných rezerv kapitoly ministerstva pôdohospodárstva a stanoviska Útvaru Hodnoty za peniaze na MF SR.

⁹ - Kurčíková, M.: Identifikácia hraníc a charakteristík bielych plôch s využitím údajov DPZ, Katedra hospodárskej úpravy lesa a geodézie, Lesnícka fakulta, Technická univerzita vo Zvolene, 2001

45. Prehodnotíme daňové zaťaženie druhu pozemku „ostatná plocha“ podľa jeho skutočného využitia (roklina, parkovacia plocha). Toto opatrenie závisí od možností štátneho rozpočtu, vnútorných rezerv kapitoly ministerstva pôdohospodárstva a stanoviska Útvaru Hodnoty za peniaze na MF SR.

POĽNOHOSPODÁRSTVO

2.

Slovenské poľnohospodárstvo bolo v rokoch 1950 až 1990 charakteristické plnením základného významu poľnohospodárskej výroby potravín. Postupným zvyšovaním poľnohospodárskej produkcie sme na konci uvedeného obdobia dosiahli potravinovú sebestačnosť vo výrobe väčšiny potravinárskych produktov dopestovateľných v našich klimatických podmienkach.

Po zmenách vo vlastníckych a užívачích vzťahoch k pôde a dotačnej politiky štátu po roku 1990 objem vyrobených poľnohospodárskych produktov výrazne poklesol. Znížili sa aj tržby za produkty rastlinného a živočíšneho pôvodu ako rozhodujúceho zdroja príjmov agropodnikateľov. Rýchlejšia rast nákladov na produkciu v porovnaní s rastom nákupných cien poľnohospodárskych produktov, nižšie ceny viacerých druhov dovážaných potravín, ďalej zmena dotačnej politiky štátu a súčasná aplikácia pravidiel európskej agrárnej politiky spôsobili, že sa poľnohospodárska výroba stala stratovým odvetvím.

Zaostávanie slovenského poľnohospodárstva sa počas krízových rokov 2009 až 2014 ešte výraznejšie prehĺbilo. Kým ostatné krajiny V4 dokázali hrubú pridanú hodnotu v poľnohospodárstve v tomto období zdvojnásobiť, na Slovensku narástla hrubá pridaná hodnota len o polovicu.

Pridaná hodnota, vyprodukovaná na 1 ha poľnohospodárskej pôdy na Slovensku predstavuje v súčasnosti 1/3 priemernej úrovne EÚ.

Integrácia Slovenska do EÚ vystavila našich poľnohospodárov väčšej konkurencii na domácom trhu, zároveň však aj rozšírila možnosti umiestnenia domácej produkcie poľnohospodárskych komodít na spoločnom európskom trhu. Túto výhodu však môže využiť iba inovatívna, konkurencieschopná domáca výroba s vyššou pridanou hodnotou. Slovenské poľnohospodárstvo tieto základné parametre novej úspešnosti v súčasnosti zatiaľ nedosahuje.

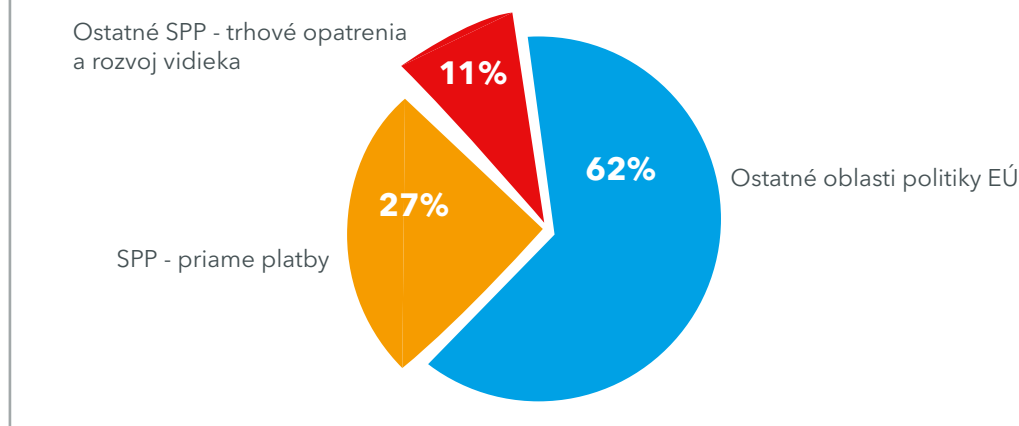
Základná činnosť v poľnohospodárstve – obrábanie pôdy, pestovanie kultúrnych plodín a chov hospodárskych zvierat má zásadný vplyv na rozvoj vidieka, nadväzne aj na celú spoločnosť, pričom prvotným významom je výroba potravín pre výživu obyvateľstva.

Poľnohospodárska **prvovýroba** touto činnosťou **výrazný spôsobom ovplyvňuje podobu celých krajinných oblastí, zamestnanosť a kvalitu života ľudí**, žijúcich v týchto oblastiach. Zároveň ovplyvňuje aj vidiecky cestovný ruch a agroturistiku.

■ a) Analýza súčasného stavu

Slovenské poľnohospodárstvo dlhodobo zlyháva v napĺňaní svojich základných funkcií. Výrazne zaostávame v produktivite poľnohospodárskej výroby, a to zhruba o 50 % za priemerom krajín EÚ. **Pridaná hodnota stagnuje, zamestnanosť výrazne poklesla.** Dlhodobo sa nedarí naštartovať rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky. Hrubá poľnohospodárska produkcia (v bežných cenách) dosiahla v roku 2017 výšku 2 160,9 mil. eur, z toho hrubá rastlinná produkcia 1 294,2 mil. eur a hrubá živočíšna produkcia 866,7 mil. eur.

■ Koľko prostriedkov sa vynakladá na priame platby

Graf č. 3

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2019
Zelená správa 2018

1. Zdroje financovania poľnohospodárskej politiky

Slovenskí farmári od svojho vstupu do EÚ majú možnosť čerpať podporu (dotácie) z dvoch veľkých zdrojov:

a) Z prostriedkov Európskej únie - z tzv. Spoločnej poľnohospodárskej politiky cez Program rozvoja vidieka, ktorý pozostáva z dvoch pilierov:

I. pilier - priame platby - plošne vyplácané na plochu,

II. pilier - projektové podpory - vyplácané farmárom na projekty.

b) Zo štátneho rozpočtu prostredníctvom tzv. štátnej pomoci.

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) funguje od roku 1962 a je jednou z najstarších spoločných politík v EÚ. **Jej cieľom je:**

- podporovať poľnohospodárov a **zlepšiť** poľnohospodársku **produktivitu** v záujme zabezpečenia stabilnej ponuky dostupných potravín,
- zabezpečiť poľnohospodárom v EÚ primeraný príjem,
- **prispieť k riešeniu zmeny klímy** a udržateľného hospodárenia **s prírodnými zdrojmi**,
- **zachovať vidiecke oblasti** a krajinu v rámci celej EÚ,
- udržať vidiecke hospodárstvo pri živote podporovaním pracovných miest v poľnohospodárskom a agropotravinárskom odvetví a v súvisiacich sektoroch.

SPP je riadená na európskej úrovni a je financovaná zo zdrojov rozpočtu EÚ¹⁰. Jedným z cieľov priamych platieb je zabezpečiť dostatočnú podporu pre farmárov ako podnikateľské subjekty, a to zvýšením ich príjmov a zmiernením výkyvov v produkcii. V EÚ až 80 % priamych platieb poberá 20 % najväčších fariem. Na Slovensku je to ešte výraznejšie, nakoľko **až 94 % všetkých priamych platieb, takmer 400 mil. eur ročne získa 20 % najväčších fariem**. Ide o najväčšiu koncentráciu priamych platieb v EÚ. Zhruba 75 % prijímateľov dostáva len malé percento priamych platieb.¹¹

Výrazný **prepad v relatívnej potravinovej sebestačnosti Slovenska** spočíva predovšetkým v tom, že slovenské vlády nedokázali dostatočným spôsobom motivovať manažmenty poľnohospodárskych podnikov, aby „úsporu“ kapitálu dosahovanú pri veľkovýrobe nasmerovali vo forme investícií do špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby.

Prestarnutí manažéri veľkých poľnohospodárskych podnikov nemajú záujem o investície, ktoré prinesú zisk s dlhším časovým odstupom. Tento systém láka do poľnohospodárstva aj veľké finančné skupiny, „žralokov“, developerov

10 - Zdroj: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_sk, september 2019

11 - Zdroj: Inštitút pôdohospodárskej politiky, štúdia, december 2018

a špekulantov. Títo vidia v podnikoch, čerpajúcich obrovské dotácie viazané na plochu (určené na zabezpečenie relatívnej potravinovej sebestačnosti) lacný zdroj kapitálu pre financovanie nepoľnohospodárskych aktivít, a ako sa na Slovensku ukázalo, aj na financovanie protizákonných aktivít a páchanie trestnej činnosti. Rovnako tak nahromadený kapitál investujú na nákup pôdy v okolí väčších miest či v zahraničí (posledný prípad v Bielorusku).

Tým **dochádza k nebývalej koncentrácii poľnohospodárskeho kapitálu v rukách úzkej skupiny tzv. „agrobarónov“**, ktorí bez väčšej námahy dosahujú veľmi slušné zisky. Je paradoxom doby, že ľavicové Ficove vlády ani nie sto rokov po pozemkovej reforme „tatička Masaryka“ (1920) vytvorili na slovenskom vidieku novú vrstvu tzv. „agrobarónov“.

Ako pomôže nákup bielorúskej pôdy slovenskými veľkofarmármi dosiahnuť potravinovú sebestačnosť na Slovensku? Prečo slovenská vláda nemotivovala slovenských podnikateľov, aby prostriedky investované do nákupu bielorúskej pôdy preinvestovali na Slovensku do špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby, podporili u nás sebestačnosť a vytvorili pracovné miesta, ktoré sú tak potrebné na slovenskom vidieku? Sme toho názoru, že blízka budúcnosť ukáže, že za mnohými veľkofarmármi stoja špekulatívne nákupy pôdy pre developerov alebo pre krajiny čeliace nedostatku potravín (napr. Ficom a Dankom vychvaľovaná Čína a iné).

Naproti tomu **podstatná časť drobných, malých, stredných** a podľa našej súčasnej legislatívy vlastne ani nejestvujúcich **rodinných farmárov dennodenne hospodári na zastaraných strojoch, zápasí s nedostatkom kapitálu**, pasuje sa s množstvom dlhodobých neriešených problémov ako je rozdrobenosť pozemkového vlastníctva, potieranie práv vlastníkov pôdy, nedoriešené náhradné pozemky. A akoby to nestačilo, naráža ešte na umelé bariéry v podnikaní, zámerne vytvárané slovenskými politikmi, za ktorými stoja finančné skupiny a oligarchovia.

Títo malí farmári - roľníci, ľudia práce - môžu sa v krajine, kde trinásť rokov vládne ľavica, len so závišťou pozerieť na svojich susedov v Poľsku, Maďarsku či Česku, ktorí za prostriedky z EÚ a z domácich rozpočtov obnovili svoje strojové parky, vybavenie, vybudovali sklady, nakúpili pôdu a posplácali pôžičky.

Pritom **dennodenne je slovenská verejnosť vystavená dezinformáciám zo strany mnohých politikov a veľkofarmárov** o tom, ako veľkovýroba zachráni slovenské poľnohospodárstvo a to napriek tomu, že veľkovýroba na Slovensku

je preferovaná neprestajne od roku 1995 a za toto obdobie potravinová sebestačnosť SR neustále klesala. Krajiny, ktoré podporovali veľkovýrobu, čelia dnes v EÚ potravinovej nesebestačnosti. Naproti tomu krajiny, podporujúce tradičný systém rodinného hospodárenia na pôde dosahujú najväčšiu pridanú hodnotu na hektár.

Príkladom je Poľsko, ktoré na sklonku socializmu čelilo nedostatku potravín, no dnes je najväčším exportérom potravín v strednej Európe (Poľsko napríklad je 3. najväčším producentom jabĺk na svete). Potraviny z Poľska zaplavujú Slovensko a nachádzajú svoje uplatnenie aj na nemeckom trhu.

Pritom Poliáci veľké farmy tvrdo stropujú: poľské farmy nad 300 ha a 170 dojníc hospodária bez akýchkoľvek dotácií a napriek tomu sú ziskové. Paradoxne slovenské farmy o rozlohe tisícok hektárov sú stále na hrane rentability.

Preto my v OĽANO **budeme presadzovať myšlienku, že „podporu potrebujú predovšetkým malí, strední, rodinní a začínajúci farmári do určitej výmery (navrhujeme 500 ha)“** a nie veľké, zabehnuté či mamutie podniky, za ktorými často stoja finančné skupiny, ktoré využívajú predovšetkým plošné priame platby z prostriedkov EÚ (určené na podporu farmárov) ako relatívne dostupný zdroj kapitálu na financovanie svojich nepoľnohospodárskych aktivít. Tým vytlačíme špekulatívny kapitál zo slovenského poľnohospodárstva.

Prísľub vtedajšieho ministra Ľubomíra Jahnátka (2012 – 2016), rozdeliť 11-tisíc ha poľnohospodárskej pôdy pre mladých a začínajúcich farmárov SHR ostal nenaplnený. Z celkového počtu 2030 žiadateľov bolo kladne vybavených 347 žiadateľov a pridelená pôda bola v celkovej výmere 363 ha.

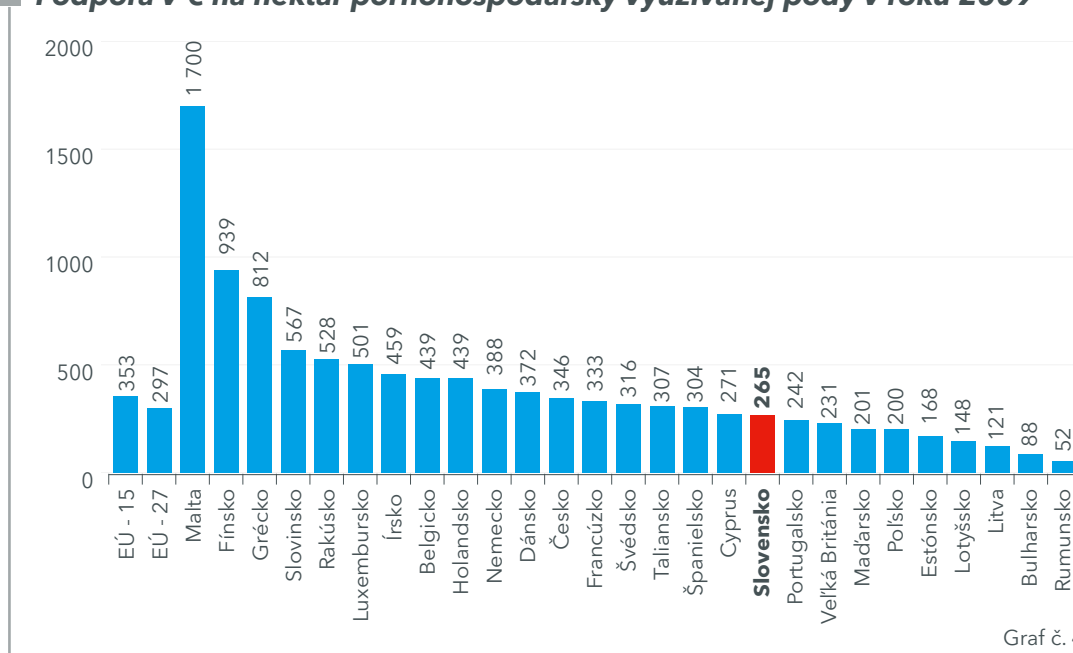
Sme za mierne stropovanie. Nepresadzujeme tvrdé stropovanie.

Neodsúvame veľkovýrobu na vedľajšiu koľaj. Ani sa nesnažíme o jej likvidáciu. Vážime si každého farmára, ktorý sa venuje špecializovanej rastlinnej a živočíšnej výrobe, tak malého ako aj veľkého. Chceme aj na Slovensku vytvoriť podmienky na dosiahnutie potravinovej sebestačnosti cestou využitia a mobilizácie všetkých skrytých rezerv a potenciálu našej krajiny.

SPP v minulosti úspešne plnila svoje pôvodné ciele – zabezpečiť dodávku kvalitných, bezpečných a cenovo dostupných potravín a podporovať pritom európskych poľnohospodárov. SPP je základným kameňom prechodu na udržateľnejšie poľnohospodárstvo.

Vďaka objemu financií poskytovaných z prostriedkov EÚ do poľnohospodárstva je SPP EÚ kľúčovým zdrojom verejných financií pre farmárov v celej EÚ. Avšak **pre väčšinu slovenských farmárov je vzhľadom na takmer zanedbateľnú úroveň štátnej pomoci z rozpočtu SR vlastne jediným zdrojom podpory.** Preto pri tvorbe SPP sa vlády jednotlivých krajín EÚ sa snažia čo najviac presadzovať záujmy svojich farmárov. Ako vidieť z priloženej tabuľky, slovenskej vláde sa v presadzovaní záujmov slovenských farmárov veľmi nedarí: výška podpory na hektár poľnohospodárskej pôdy v rokoch 2013 a 2016 na Slovensku je na podstatne nižšej úrovni ako v ostatných členských krajinách.

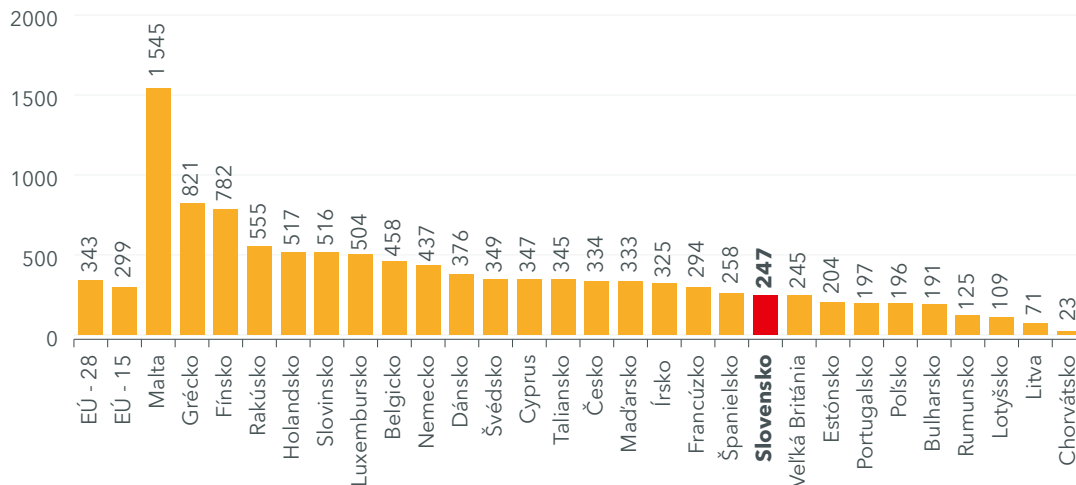
■ **Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívannej pôdy v roku 2009**

Graf č. 4

Zdroj: Eurostat, online dáta, máj 2011
Vypracoval: NPPC-VUEP

Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2013

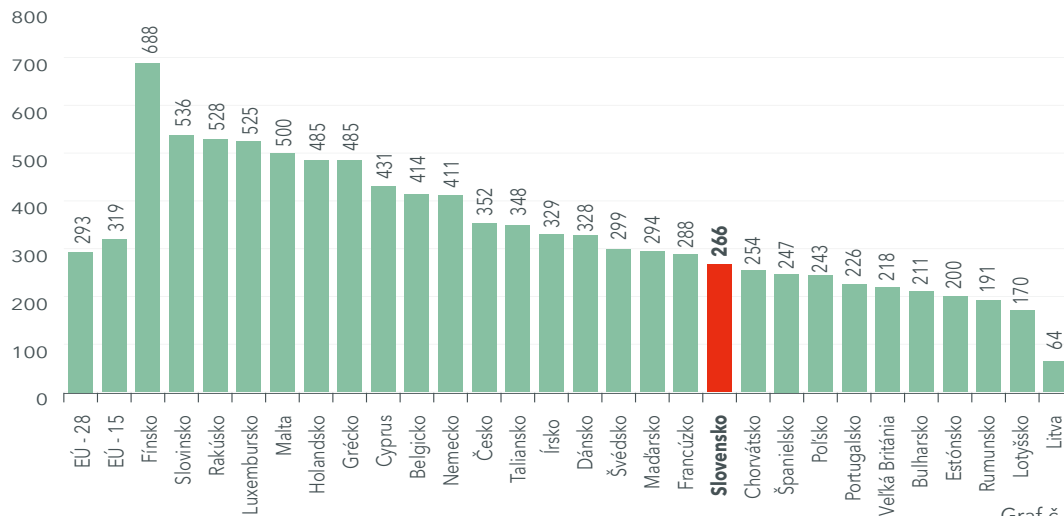

Graf č. 5

Zdroj: Eurostat - Agriculture, Forestry and Fishery Statistics, 2014, online dáta, marec 2015

Vypracoval: NPPC-VUEPP

Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2018

Graf č. 6

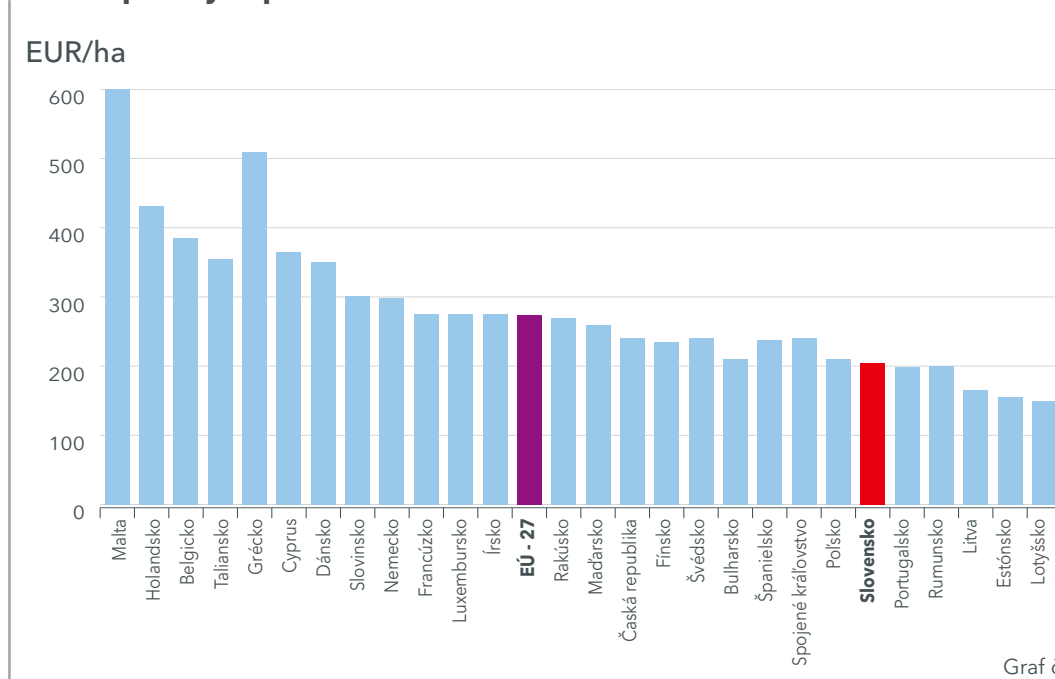
Zdroj: Eurostat, online dáta, máj 2019

Vypracoval: NPPC-VUEP

Najväčším problémom SPP na celoeurópskej úrovni je **pretrvávajúca nerovnosť podmienok medzi starými a novými členskými štátmi EÚ**. Napriek predvstupovým dohodám staré členské krajiny odmietajú dorovnanie v priamych platbách medzi členskými štátmi a odsúvajú ho až na obdobie po roku 2027. Slovenskí farmári sú týmto postupom jednoznačne znevýhodňovaní.

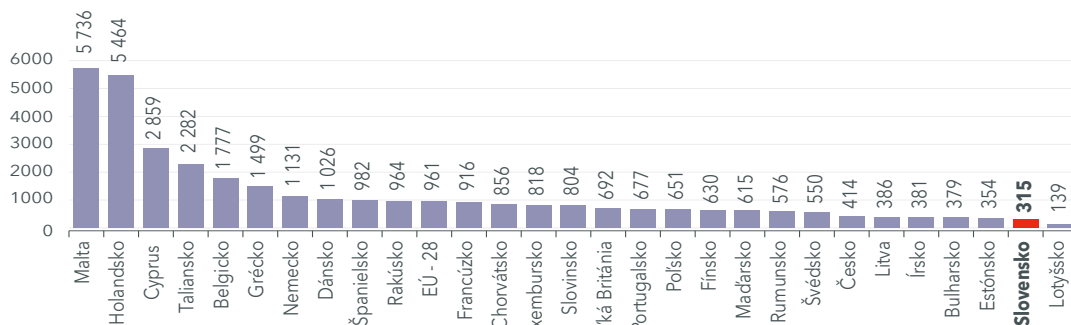
Ďalším problémom je, že Slovensko v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ výrazne zaostáva v dosahovanej úrovni hrubej pridanej hodnoty na hektár poľnohospodársky využívannej plochy, kde dosahuje druhú najnižšiu úroveň v EÚ. Zaostáva tak nielen za západom, ale aj za krajinami V4, obzvlášť za Poľskom a Maďarskom. Dôvodom tohto stavu je prevládajúca produkcia monokultúr a zaostávanie v špecializovanej rastlinnej a živočíšnej výrobe. Prevažuje vývoz komodít, naopak pri spracovaných produktoch dovoz výrazne prevažuje nad vývozom. **Množstvo kapitálu v slovenskom poľnohospodárstve je v porovnaní s okolitými krajinami veľmi nízke.**

■ Suma priamych platieb 2017

Graf č. 7

Hrubá pridaná hodnota v eurách na hektár

Graf č. 8

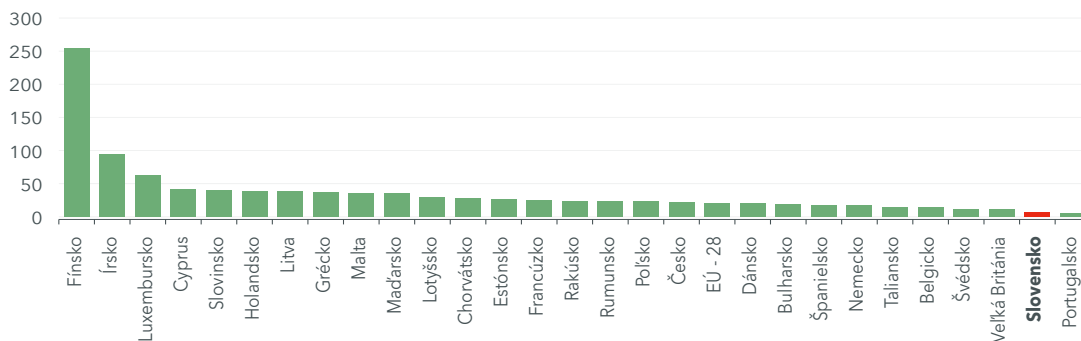
Zdroj: Zelená správa 2016 /v produkčných cenách roku 2014

Štátna pomoc

Ďalším zdrojom financií, ktorý slúži na podporu farmárov, je štátna pomoc poskytovaná z národného rozpočtu, teda rozpočtu SR. V západoeurópskych krajinách má táto forma podpory tradičné miesto a ministri poľnohospodárstva jej venujú patričnú pozornosť.

Avšak výška štátnej pomoci na Slovensku za roky 2004 - 2014 po prepočte na obyvateľa dosahuje 7 eur ročne a **je druhou najnižšou výškou štátnej podpory v rámci EÚ.**

Priemerná výška štátnej pomoci v eur na obyvateľa

Graf č. 9

Zdroj: Eurostat, vlastné prepočty

Výrazné rozdiely vo výške poskytovanej štátnej pomoci medzi jednotlivými členskými krajinami tak podstatným spôsobom oslabujú postavenie slovenských farmárov na spoločnom európskom trhu. Preto by bolo žiaduce, aby bola štátna pomoc na celoeurópskej úrovni zjednotená alebo zakázaná. Dovtedy však Slovensko na pretrvávajúcu nerovnosť musí reagovať výrazným navýšením miery štátnej pomoci.

Rizikový fond

Zavedenie rizikového fondu je aj na Slovensku **nevyhnutnosťou**. Klimatické zmeny nie sú otázkou budúcnosti, ale už sú tu prítomné. Preto slovenskí farmári len s nevôľou prijali správu zo začiatku júla 2019, že rizikový fond tohto roku nebude, nakoľko ministerstvo pôdohospodárstva do konca roka jeho zriadenie nestihne pripraviť, a to napriek prísľubom ministerky G. Matečnej slovenským farmárom ešte z roku 2018.

1. Rastlinná výroba

Základný výrobný prostriedok rastlinnej výroby je pôda. Rastlinná výroba by mala primárne zabezpečovať potravinovú produkciu pre výživu obyvateľstva (relatívnu potravinovú sebestačnosť), produkciu pre chov hospodárskych zvierat a surovinu pre priemysel .

Skladba fariem obhospodarujúcich pôdu je na Slovensku nevyvážená.

Zhruba 20 % najväčších fariem obhospodaruje 94 % pôdy. Napriek relatívne nízkej produktivite práce tieto pohltnú väčšinu priamych platieb, takmer 400 mil. eur ročne (94 %). Ide o najväčšiu koncentráciu priamych platieb v EÚ.¹²

Vplyvom neuvážených rozhodnutí na všetkých úrovniach riadiacich orgánov štátu, ako aj iných negatívnych zásahov dochádzalo k neustálemu poklesu výmery poľnohospodárskej pôdy, teda aj limitovaniu možnosti v budúcnosti účelovo a efektívne zvyšovať produkciu potravín na zabezpečenie výživy obyvateľstva (potravinovú sebestačnosť), ako aj produkcie krmovín pre chov hospodárskych zvierat.

Vývoj a zásadný prepád produkcie v rastlinnej výrobe na Slovensku je možné vyhodnotiť štatistickými údajmi o vývoji produkcie jednotlivých komodít.

Hrubá rastlinná produkcia podľa komodít

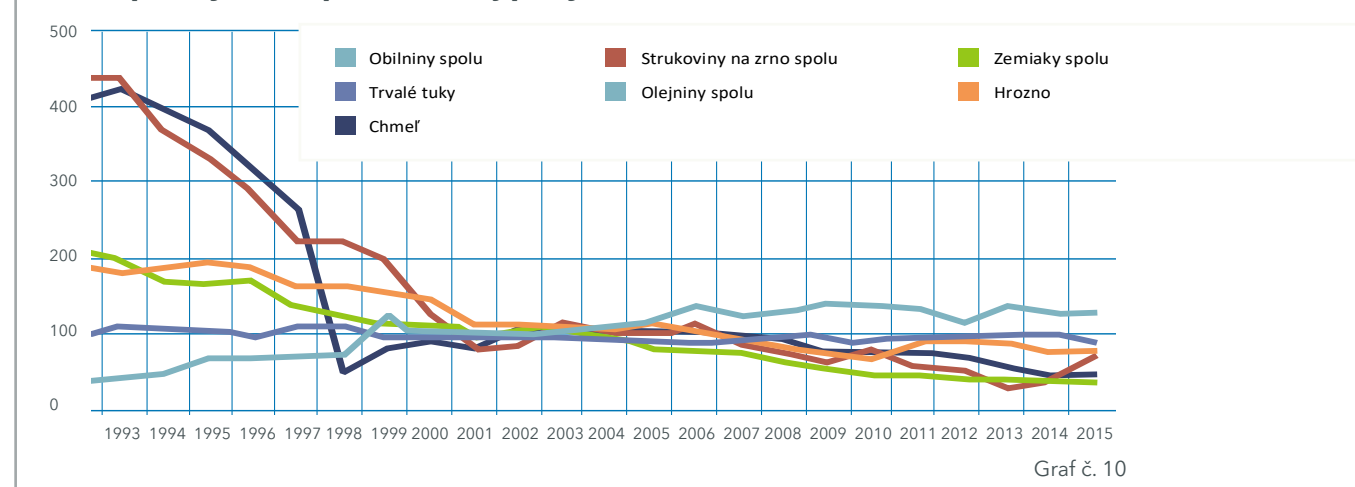
v mil. EUR	1993	2006	2010	2014	2017
Obilniny (bez ryže)	299,41	400,58	430,99	647,13	473,87
Strukoviny	18,75	6,57	5,78	6,81	5,42
Zemiaky	72,40	56,33	26,19	29,69	35,84
Tabak	3,55	0,46	0,03	0,00	0,00
Čerstvá zelenina	84,25	128,83	130,58	133,55	140,00
Čerstvé ovocie	22,77	22,17	32,50	22,57	19,21
Hrozno	14,41	18,36	8,83	14,23	25,07

Tabuľka č. 2

Zdroj: SLOVSTAT (pl 2018 rs)

S poklesom produkcie priamo úmerne súvisí aj pokles obrábaných plôch u väčšiny plodín. Jediný nárast je zaznamenaný u olejnin najmä z dôvodu nárastu ich technického využitia. Stabílную výmeru dosahujú obilniny. S výnimkou týchto dvoch typov plodín výmera všetkých ostatných klesala ako po roku 1989, tak aj po roku 2004.

Index plochy obhospodarovanej pôdy (2004 = 100)

Graf č. 10

Zdroj: Inštitút pôdohospodárskej politiky (december 2018)

2. Živočíšna výroba

Hlavnou úlohou živočíšnej výroby je zabezpečiť produkciu potravinových zdrojov pre výživu obyvateľstva chovom hospodárskych zvierat, ktoré zároveň poskytujú aj suroviny pre spracovateľský priemysel. Na svoju produkciu spotrebuje živočíšna výroba veľkú časť produkcie rastlinnej výroby. Existuje silná väzba chovu určitých druhov hospodárskych zvierat na vybrané rastlinné produkty (plodiny).

Pokles objemu živočíšnej produkcie je od roku 1993 ešte výraznejší, než na aký sme poukázali pri rastlinnej výrobe. Došlo k výraznému poklesu stavu pri všetkých druhoch hospodárskych zvierat, hlavne hovädzieho dobytku a ošípaných.

■ Stav hospodárskych zvierat

Ukazovateľ	1993	2006	2010	2014	2018
Hovädzí dobytok spolu	992 963	507 820	467 125	465 543	438 855
Kravy spolu	385 949	218 653	204 386	201 795	194 708
Dojné kravy	184 950	159 260	143 083	127 871	
Ošípané spolu	2 179 029	1 104 829	687 260	641 827	627 022
Prasnice	165 851	76 890	41 261	40 117	39 316
Ovce spolu	411 442	332 571	394 175	391 151	351 122
Bahnice	286 448	228 980	263 764	265 445	234 271
Bahnice dojné	151 337	158 706	161 504	149 653	
Hydina spolu	12 234 120	13 038 303	12 991 916	12 494 074	14 056 914
Sliepky	7 308 200	5 702 176	6 266 205	5 651 291	6 142 038
Kurčatá	4 341 955	6 743 890	6 253 117	6 375 853	7 398 670
Husi	121 487	33 470	32 273	28 074	24 565
Kačice	136 615	238 778	179 153	166 623	147 011
Morky	149 696	163 980	116 008	118 171	156 024

Tabuľka č. 3

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza STATdat.

Stavy hovädzieho dobytku poklesli na 44 % úrovne roku 1993. Ešte výraznejší pokles bol zaznamenaný u ošípaných, kde dnešné stavy dosahujú len 29 % toho, čo v roku 1993. Nehovoriac už o prasniciach, kde sme sa dostali dokonca len na 23 % úrovne z roku 1993. Príčinou poklesu stavu hospodárskych zvierat bolo otvorenie trhu, konkurencia zahraničných predajcov, zvýšenie nákladov na ich chov (mzdy, energie, krmivá a i.), strata záujmu o zamestnanie v tomto odvetví, z toho vyplývajúca nízka rentabilita produkcie a v neposlednom rade aj snaha manažmentov o likvidáciu týchto nízko ziskových a stratových oblastí výroby.

Podstatne menší pokles stavov bol zaznamenaný u oviec, bahníc a sliepok.

Na druhej strane mierny nárast bol u moriek a kačíc. Výrazne zvýšenie sa dosiahlo iba u kurčiat. **Poklesla však produkcia vajec.** Oživenie nastalo v chove koní zameranom prevažne na športové a dostihové kone na export. Stúpajúcu tendenciu má v poslednom období aj chov včiel, sladkovodných rýb, avšak ani tu nestačíme pokryť požiadavky domácej spotreby

■ **Intenzita chovu hospodárskych zvierat na 100 ha poľnohospodárskej pôdy**

Ukazovateľ	2002	2006	2010	2014	2018
Hovädzí dobytok	26,8	26,2	24,3	24,2	22,9
Kravy	11,5	11,3	10,6	10,5	10,1
Ovce	14,0	17,1	20,5	20,4	18,3
Ošípané	112,3	82,2	50,7	47,2	46,5
Hydina	1 008,6	970,3	959,2	919,3	1 042,8
Sliepky	448,9	424,3	462,6	415,8	455,6

Tabuľka č. 4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza STATdat.

Pokles intenzity chovu hospodárskych zvierat by bol ešte vyšší, ak by sme vzali do úvahy pokles výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorý bol od roku 1995 vo výške 66 543 ha, čo predstavuje 2,72 % úbytok.

■ b) Strategické ciele v poľnohospodárstve

- Základný dlhodobý **plán rozvoja poľnohospodárstva** musí podstatnou mierou prispieť k zachovaniu a posilneniu funkčnosti a stability vidieka.
- Až 85 % územia Slovenska je definované ako územie vidiecke. Naša koncepcia rozvoja pôdohospodárstva predpokladá **plné využitie produkčného a ľudského potenciálu našej krajiny**. Nestačí tento stav len udržiavať, ale predovšetkým, ako dlhodobý proces, účelovo a efektívne rozvíjať.
- Vidiek musí zásobovať potravinami mestá, nie naopak. Musíme v maximálnej možnej miere **skrátiť reťazec výrobcu a konečný spotrebiteľ**, čím znížime aj uhlíkovú stopu, ktorá je vysoká najmä pri potravinách z dovozu.
- V maximálne možnej miere sa budeme usilovať vytvoriť kultúrnu krajinu v symbióze účelovej a ekonomicky efektívnej poľnohospodárskej prvovýroby s rozvojom vidieka.
- Tento cieľ chceme dosiahnuť maximálne **ohľaduplným spôsobom využívania prírodných zdrojov, lesného a vodného hospodárstva**, zachovaním pôvodnej podoby ohraničených krajinných oblastí s pozitívnym dopadom na životy ľudí usadených v týchto oblastiach.
- Naše ciele plne korešpondujú s princípmi multifunkčnosti poľnohospodárstva a princípmi ekologickej poľnohospodárskej výroby v zhode so súčasnou líniou, presadzovanou v poľnohospodárstve v EÚ.

■ c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 -2024

Na medzinárodnej úrovni budeme presadzovať myšlienku, že „podporu potrebujú iba malí, strední a začínajúci farmári do istej výmery (navrhujeme 500 ha)“ a nie veľké, zabehnuté či mamutie podniky.

Budeme presadzovať:

1. Povinné **zavedenie redistributívnej platby** na prvých 100 ha v rámci EÚ.
2. Zavedenie **povinného „mierneho“ stropovania na priame platby**, ako aj projektové podpory pre farmy **nad 500 ha** a vyššie, preto:
 - a) obmedzíme priame platby pre farmy nad 500 ha – ušetrenú sumu presunieme do redistributívnej platby pre malých farmárov,
 - b) zavedieme strop na čerpanie prostriedkov z druhého piliera na jednotlivé obdobia Programu rozvoja vidieka na farmu. Ak farma tento strop prekročí v jednom programovacom období, nebude sa môcť uchádzať o prostriedky v ďalšom programovacom období. Umožníme tak, aby sa k projektovej podpore mohli dostať aj malí farmári, nielen farmy „našich ľudí“, čím prispejeme k odstráneniu korupčného prostredia.
3. Vytvorenie **rovnakých podmienok na spoločnom trhu pre farmárov z nových a starých členských štátov**, teda:
 - a) dorovnanie priamych platieb pre slovenských farmárov na úroveň starých členských krajín EÚ (15).
 - b) vyrovnanie vnútroštátnych platieb pre farmárov medzi členskými krajinami EÚ (úplné ich zrušenie alebo ich vyrovnanie).
4. Znižovanie administratívnej záťaže farmárov v rámci EÚ.

Na národnej úrovni budeme presadzovať zásadu, že poskytovanie priamych platieb podmienime preukázaním právneho vzťahu k pôde.

5. Podporu poskytneme farmárovi iba na plochu, ku ktorej preukáže vlastnícke právo platným listom vlastníctva alebo užívacie právo platnou nájomnou zmluvou, podnájomnou zmluvou alebo rozhodnutím OÚ - Pozemkového a lesného odboru o vzniku podnájomného vzťahu a pod.

6. Zavedieme povinnosť užívateľov a vlastníkov evidovať nájomné a podnájomné vzťahy v katastri nehnuteľností, ktoré budú základnou podmienkou na čerpanie priamych platieb z PPA.

7. Zavedenie predošlých dvoch bodov do praxe si vyžiada istý čas a preto dovtedy zabezpečíme funkčný systém výmeny informácií medzi Katastrálnymiodbormi, Pozemkovými a lesnými odbormi a PPA.

8. Pri tzv. križovaní (dvojitých deklaráciách) zefektívňime povinnosť PPA rozhodnúť o tom, ktorý z farmárov je oprávnený na platbu, pričom neúspešný farmár bude mať možnosť obrátiť sa na súd. Zodpovedný zamestnanec PPA, rozhodujúci v danej veci, bude za svoje rozhodnutie niesť osobnú zodpovednosť s možnosťou náležitého finančného, resp. iného postihu v prípade oneskoreného, resp. chybného rozhodnutia.

Podporu pre farmárov budeme viazať na produkciu a zamestnanosť.

9. Podporu pre farmy nad 500 ha budeme viazať na splnenie podmienky, že aspoň na určitej časti svojej výmery sa farmár venuje špeciálnej rastlinnej výrobe alebo spĺňa podmienku zaťaženia poľnohospodárskej pôdy hospodárskymi zvieratami presne stanoveným koeficientom dobytovej jednotky (DJ) na ha. Navrhujeme výšku koeficientu 0,35 DJ na ha, alebo vykonávanie špeciálnej rastlinnej výroby na napríklad 3 % výmery farmy. Tieto ukazovatele plánujeme postupne zvyšovať.

10. Uľahčíme podmienky pre sezónne zamestnávanie zamestnancov v sektore, najmä dlhodobo nezamestnaných v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zvýšime štátnu pomoc pre slovenských farmárov zo štátneho rozpočtu SR, ak to jeho možnosti dovoľia. V prvom rade však budeme hľadať vnútorné rezervy v kapitole ministerstva pôdohospodárstva.

11. Zavedieme redistributívne platby pre malých farmárov na národnej úrovni (napr. na prvých 100 ha a prvé kusy hosp. zvierat).

12. Zavedieme nový druh nepriamej štátnej pomoci - umožníme farmárom možnosť splatenia udelených sankcií (pokút) prevzatím záväzku navýšenia a udržania produkcie v tých sortimentoch, v ktorých je SR nesebestačná.

13. Zavedieme štátnu pomoc - príplatok na tonu predaných produktov špeciálnej rastlinnej výroby (zeleniny, ovocia, zemiakov, maku, strukovín a pod.) zo slovenskej farmy.

14. Zavedieme štátnu pomoc - príplatok na tonu predaného mlieka zo slovenského chovu.

15. Zavedieme štátnu pomoc – príplatok na tonu predaného mäsa (živej váhy) zo slovenského chovu.

16. Prehodnotíme systém podpory pre národné plemená s výhľadom na jej navýšenie.

Prijatím zákona o rodinných farmách uľahčíme zamestnávanie rodinných príslušníkov.

17. Zavedieme definíciu rodinnej farmy a rodinného podnikania v pôdohospodárstve ako základný pilier slovenského poľnohospodárstva.

18. Zavedieme úľavy na odvodoch a daniach pre rodinné farmy so zámerom, aby mladí ľudia vidiek neopúšťali, aby sa posilňovali rodinné väzby medzi rodinnými príslušníkmi, a aby sa zabezpečila generačná výmena farmárov – odovzdávanie farmy z otca na syna atď.

19. Zavedieme nízko úročené mikropôžičky na začatie poľnohospodárskej výroby a na nákup poľnohospodárskej pôdy a techniky pre rodinných, mladých, malých a začínajúcich farmárov, a to cez Slovenskú záručnú a rozvojovú banku (SZRB), ako aj cez komerčné banky (napr. bonifikáciou úrokov).

20. Rozšírime možnosti používania poľnohospodárskych strojov, zariadení, mechanizačných zariadení, ktoré nespĺňajú prísne technické požiadavky podľa súčasnej legislatívy – prehodnotíme technické požiadavky na ich prevádzku.

21. Zriadieme mobilné stanice technickej kontroly (STK) pre farmárov.

Zamedzíme neodôvodneným formám diskriminácie pri poskytovaní podpory farmárom.

22. Za neodôvodnené formy diskriminácie považujeme najmä poskytovanie podpory spôsobom, ktorý bezdôvodne obmedzuje alebo vylučuje z prijímania podpôr malé a stredné podniky. Ako tomu bolo pri nastavení podmienok pre zapojenie sa do programu integrovanej výroby zeleniny, ovocia, zemiakov a i., kedy boli umelo uprednostňovaní pestovatelia od 50 ha výmery podporovanej plodiny a vyššie.

23. Podporu budeme spravodlivo rozdeľovať medzi veľkých aj malých farmárov so špecifickým zvýhodnením menších farmárov.

24. Zavedieme povinnosť PPA zverejňovať každoročne výšku vyplatených podpôr (priamych platieb aj projektových podpôr) podľa veľkostnej štruktúry fariem (farmy do 50 ha, 100 ha, 200 ha, 500 ha, 1000 ha a vyššie), aby farmári mohli kontrolovať, či sú dotácie rozdeľované spravodlivo medzi jednotlivé veľkostné skupiny farmárov.

25. Pri prideľovaní podpôr budeme preferovať objektívne merateľné kritériá a minimalizujeme kritériá subjektívneho hodnotenia. Podporu dostane plošne každý žiadateľ, ktorý splní vopred stanovené podmienky.

26. Zavedieme protikorupčné opatrenia na PPA, aby sa zabezpečila transparentnosť pri prideľovaní dotácií.

27. Zavedieme jednoduchý a prehľadný systém vyhľadávania v zmluvách uzatváraných PPA na internete, aby bola pod kontrolou verejnosti.

28. Zasadíme sa za zverejňovanie aj samotných projektov podporených z prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu po ich realizácii, aby verejnosť mohla kontrolovať efektivitu vynaložených prostriedkov.

V súvislosti s klimatickými zmenami:

29. Zriadime rizikový fond pre farmárov a zavedieme spravodlivý systém jeho naplňania a čerpania prostriedkov z neho v prípade rizikových udalostí (sucho, záplavy a pod.).

30. Budeme podporovať výstavbu zavlažovacích, vodozadržných a protipovodňových zariadení v krajine (hrádzky na nepravidelných a malých vodných tokoch, malé vodné nádrže, vsakovacie pásy – priekopy, suché poldre, obrábanie pôdy po vrstevnici a i.) a ich efektívne využívanie.

31. Pripravíme koncepciu budovania a spravodlivého využívania týchto vyššie uvedených zariadení (tzv. manažment vody v krajine) s ohľadom na práva všetkých subjektov, ktoré majú trvalý pobyt, sídlo alebo hospodária v danom katastrálnom území, kde sa takéto zariadenia nachádzajú (farmárov, lesníkov, obyvateľov, obcí, ekológov a i.).

32. Maximálnou možnou mieru budeme presadzovať dodržiavanie „princípu zachovania vody v území“, tj. zadržiavanie zrážkovej vody v krajine tam, kde spadne.

33. Zakážeme predaj zavlažovacích, vodozádržných a protipovodňových zariadení do rúk jediného farmára v katastrálnom území, aby sa nestali nástrojom vyvíjania neoprávneného nátlaku či vydierania na ostatných farmárov a subjekty.

34. Zaevidujeme zavlažovacie, vodozádržné a protipovodňové zariadenia do katastra nehnuteľností a zavedieme povinnosť vlastníkov novovybudovaných zariadení zapísať ich do KN.

35. Budeme podporovať šľachtenie plemien hospodárskych zvierat a nových odrôd poľnohospodárskych plodín odolných voči klimatickým zmenám a ich zavádzanie do praxe.

36. Nastavením podmienok poskytnutia podpory budeme pri obrábaní pôdy dbať na dodržiavanie postupov zamedzujúcich jej erózii, degradácii, zhutňovaniu, acidifikácii a postupov zvyšujúcich podiel humusu v pôde (pokrytie pôdy rastlinnými zvyškami, hnojenie organickými hnojivami, zelené hnojenie a pod.).

37. V súvislosti s podporou biodiverzity a krajiny tvorby – nastavením podpory a presných pravidiel budeme motivovať farmárov k postupnému rozdeľovaniu veľkých parciel na menšie (ochranou, udržiavaním a zriaďovaním biopásov a krajinných prvkov ako sú remízky, stromoradia, solitéry, medze, mokrade a pod.), aby sa podporila pestrosť fauny a flóry, potlačili negatívne dopady „industriálneho typu poľnohospodárstva“ a docielil kultúrny vzhľad krajiny.

38. Podporíme využívanie obnoviteľných zdrojov a energie z týchto zdrojov v poľnohospodárskej a potravinárskej produkcii.

Podporíme ekologických poľnohospodárov:

39. Výrazne rozšírime počet poberateľov podpory v ekologickom poľnohospodárstve navýšením objemu finančných prostriedkov určených pre túto formu hospodárenia.

40. Po odbornej diskusii sa zasadíme za zákaz alebo obmedzenie používania niektorých zdraviu škodlivých chemických prípravkov využívaných v poľnohospodárstve.

Podporíme chov včiel a produkciu medu tým, že presadíme:

- 41.** Zavedenie dotácie na plochu medonosných lúk spôsobilých na dlhodobé pasenie včelstiev.
- 42.** Vyhlásenie včely medonosnej za chránený živočíšny druh.
- 43.** Zavedenie podpory pre včelstvá aj v rokoch s nedostatočnou znáškou medu.
- 44.** Zavedenie pravidelnej ročnej (jarnej) celoslovenskej evidencie prezimovaných včelstiev.

Popri tom:

- 45.** Budeme podporovať rozvoj agroturistiky a vidieckeho cestovného ruchu úľavami na odvodoch a daniach, uľahčením zamestnávania rodinných príslušníkov a sezónnych zamestnancov, spoluprácou so župami, obcami a i.
- 46.** Budeme podporovať chov sladkovodných rýb prepojený s podporou výstavby malých vodných nádrží a rybníkov.
- 47.** Zavedieme zákaz pestovania geneticky modifikovaných (GMO) rastlín na Slovensku.
- 48.** Zavedieme osobitnú podporu na zachovanie tradičného systému hospodárenia na lazoch, kopaniciach a štáloch (Hriňová a i.).
- 49.** Zavedieme bezplatný komplexný poradenský a informačný systém pre farmárov v regiónoch. Vybraní zamestnanci PPA a Pozemkových a lesných odborov OÚ budú bezplatne školiť farmárov ako môžu riešiť svoje problémy, aké podpory môžu využiť, ako sa môžu dostať k podporám, o termínoch výziev PPA a pomáhať im orientovať sa v poľnohospodárskej politike. Podstatná časť informácií bude farmárom zasielaná elektronicky.
- 50.** Budeme podporovať vedecký výskum, inovácie a zavádzanie ich výsledkov do praxe.
- 51.** Osobitnú pozornosť budeme venovať systému pôdohospodárskeho vzdelávania (na úrovni stredných a vysokých škôl), pri ktorom chceme prehĺbiť jeho väzby na farmárske a spracovateľské prostredie.
- 52.** Umožníme farmárom využívať tzv. zdieľanú ekonomiku.
- 53.** Znížime administratívnu záťaž farmárov na národnej úrovni.
- 54.** Budeme podporovať zachovanie slovenského genofondu v poľnohospodárskej výrobe.

A large, dark gray, stylized number '5' serves as the background for the entire image. It is composed of several rounded, overlapping shapes that create a sense of depth and movement.

POTRAVINY

3.

Jedným z cieľov spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ je aj zlepšiť poľnohospodársku produktivitu v záujme zabezpečenia stabilnej ponuky dostupných potravín. To je hlavnou úlohou potravinárstva vo všetkých krajinách sveta. Tento cieľ však v sebe skrýva nielen samotnú produkciu potravín, ale aj problematiku ich bezpečnosti a nezávadnosti, ich výživovej hodnoty, transportu, obchodovania s nimi a v neposlednom rade aj problematiku ich cenovej dostupnosti pre obyvateľstvo. Spomenuté ciele je potrebné dosahovať pri zachovaní trvalej udržateľnosti zdrojov ako je pôda, voda, životné prostredie a druhová rozmanitosť. Dôležitá je aj zamestnanosť v potravinárstve a jej vplyv na vidiecku komunitu. Moderná politika potravinárstva musí v sebe zahŕňať všetky tieto aspekty.

■ a) Analýza súčasného stavu

Potravinársky priemysel na Slovensku sa za posledné obdobie výrazne zmenil. **Po 25 rokoch existencie SR niektoré odvetvia potravinárskeho priemyslu zanikli.** Slovensko sa stalo krajinou produkujúcou takmer výlučne monokultúry, ktoré vyváža do zahraničia a následne vo forme potravín s pridanou hodnotou dováža späť. Na potravinársky priemysel mal negatívny dopad zle zrealizovaný transformačný efekt, ktorý sa prejavil najmä na poklese zamestnanosti a na objeme výroby.

Vývoz potravín, nápojov a tabaku zo Slovenska predstavoval za rok 2017 síce 2 462 mil. eur, dovoz až 3 922 mil. eur. Saldo slovenského zahraničného obchodu s potravinami tak dosiahlo 37,2 % (1,3 mld. eur). **V potravinovej sebestačnosti sa tak Slovensko prepadlo na poslednú priečku v rámci krajín V4.** Môžeme len so závisťou hľadiť na susedné Poľsko, ktoré za rok 2017 dosiahlo kladné saldo v obchode s potravinami vo výške 56 %, čo je druhé najlepšie sadlo zo všetkých krajín EÚ28. Z ostatných európskych krajín horšiu bilanciu obchodu s potravinami ako Slovensko dosahujú už iba škandinávске krajiny (Švédsko, Fínsko), Luxembursko, preľudnená Veľká Británia, Malta a Cyprus.

Pokiaľ sa nezvýši výkonnosť a efektívnosť potravinárskeho priemyslu, **zlepšenie tejto situácie nie je možné dosiahnuť** masívnym zvýšením poľnohospodárskeho vývozu, pretože ten bude viesť k ďalšej eskalácii dovozu potravinárskych produktov s vysokou pridanou hodnotou.

Negatívny vývoj salda slovenského zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami pokračoval ďalej a v roku 2018 dosiahlo objem: 1 648,1 mil. eur, v porovnaní s minulým rokom sa zvýšilo o 266,3 mil. EUR (19,3 %).

Čísla zo štatistík sú teda v rozpore s programovým vyhlásením súčasnej vlády, podľa ktorého je potravinárstvo vnímané ako jedno zo strategických odvetví hospodárskej politiky štátu. Slovensko je napriek tomu, že má priaznivé podmienky pre poľnohospodárstvo, vo veľkej miere zaplavované potravinami a potravinárskym tovarom zo zahraničia. Pritom v jeho prípade platí jednoduchá úmera: čím dlhší transport, tým nižšia kvalita a výživová hodnota.

Slovensko dosiahlo v roku 2018 výnosy potravinárskej produkcie vo výške 4,52 mld. eur a bolo na chvoste európskych krajín. Výsledok hospodárenia pred zdanením bol kladný, vo výške 191,5 mil. eur., čo bol nárast oproti predchádzajúcemu roku o 17,3 %. Pridaná hodnota dosiahla výšku 867 mil. eur. **Slovenskí potravinári spracovávajú približne 70 % slovenskej agroprodukcie.** Na Slovensku je najväčším potravinárskym odvetvím mäso spracujúci priemysel, ktorý sa podieľa na potravinárskej výrobe približne 22,3 %, druhým najväčším odvetvím s približne 16,8 % je výroba mliečnych výrobkov. Priemerná mzda v slovenskom potravinárstve je na úrovni 94,5 % celkovej priemernej mzdy, v roku 2018 dosiahla výšku 957 eur.

V rámci priemyselnej výroby **EÚ je potravinárstvo najväčším odvetvím**, ktoré **z hľadiska** obratu dosahuje 970 mld. eur, čo znamená 16,5 % podiel na priemyselnej produkcii a 14,3 % podiel na zamestnanosti, čiže je aj najväčším zamestnávateľom v spracovateľskom priemysle. Avšak potravinársky priemysel na Slovensku sa svojimi 51-tisíc zamestnancami podieľa na celkovej zamestnanosti iba 2,18 %.

Z ekonomického hľadiska tak naša krajina disponuje nevyužitým výrobným potenciálom a značnou stratou pracovných príležitostí najmä na vidieku. V neposlednej rade sa len prizeráme, ako každoročne dochádza k odlivu domáceho bohatstva do zahraničia prostredníctvom silných obchodných nadnárodných reťazcov.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, akým prínosom by bolo pre slovenskú ekonomiku (najmä pre menej rozvinuté regióny s vysokou nezamestnanosťou), keby sa podarilo úroveň slovenského potravinárstva aspoň priblížiť úrovni priemeru EÚ.

■ b) Strategické ciele v potravinárstve

- Prvoradým cieľom je **vytvoriť podmienky pre postupný rast potravinovej sebestačnosti Slovenska** a vymazanie negatívneho salda v obchode s potravinami. Pri dosahovaní tohto cieľa sme pripravení raziť cestu pri umiestňovaní slovenských potravín nielen na domácom, ale aj zahraničnom trhu.
- Chceme, aby slovenské potravinárstvo bolo moderným a konkurencieschopným odvetvím, ktoré bude prinášať zdravé a inovatívne výrobky so zníženým negatívnym dopadom na životné prostredie a vidiecku krajinu. Veríme, že len potravinárstvo na týchto princípoch zabezpečí dosiahnutie potravinovej sebestačnosti Slovenska.
- Chceme vytvoriť lepšie podmienky aj pre malých producentov potravín s cieľom oživovať, zviditeľňovať a rozširovať okruh našich domácich potravinárskych tradícií, regionálnych špecialít a značiek.

■ c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 - 2024

Výrazne rozšírime možnosti predaja z dvora pre malých farmárov a potravinárov.

1. Podstatným spôsobom rozšírime množstvo a druhy produktov, ktoré ich producenti môžu predávať „predajom z dvora“.
2. Zásadným spôsobom znížime hygienické, stavebné a iné požiadavky, normy, obmedzenia, prekážky a nároky, ktoré odrádzajú farmárov a potravinárov od zriaďovania predajní z dvora, pri splnení všetkých zákonných limitov.
3. Vypracujeme jednoduché, zrozumiteľné, prehľadné a jednoznačné pravidlá na predaj z dvora – „Príručka na predaj z dvora“ pre farmárov, potravinárov a spotrebiteľov a zavedieme ich do praxe.

Vytvoríme podmienky pre maximálnu relatívnu potravinovú sebestačnosť v poľnohospodárskej a potravinárskej produkcii.

4. Budeme pokračovať v snahe o zrovnoprávenie postavenia v dodávateľsko odberateľských vzťahoch medzi prvovýrobou, spracovateľmi a obchodom.
5. Uľahčíme podmienky pre zamestnávanie (aj sezónne) zamestnancov v sektore, najmä dlhodobo nezamestnaných, v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny.
6. Systémom viazania podpory na produkciu a zamestnanosť cez systém mierneho stropovania veľkých fariem budeme motivovať podnikateľov k investíciám do špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby a k zvyšovaniu produkcie u tých komodít, v ktorých je naša krajina nesebestačná (mäso, mlieko, ovocie, zelenina, zemiaky, mak, strukoviny a pod.).
7. Budeme pravidelne zisťovať a zverejňovať podiel vystavených slovenských výrobkov na pultoch v maloobchode.
8. Budeme všemožne podporovať výstavbu prevádzok predaja z dvora ako aj rozširovanie a modernizáciu už zriadených prevádzok predaja z dvora bez rozdielu na veľkosť farmy.

- 9. Zjednodušíme zriaďovanie malých potravinárskych a obchodných prevádzok.
- 10. Rozšírime možnosti predaja produktov z poľnohospodárskej produkcie aj u fyzických osôb – nepodnikateľov.
- 11. Podporíme projekty zamerané na spracovanie a finalizáciu domácich BIO produktov, čím zároveň výrazne zvýšime podiel domácich ekologických produktov na trhu.

Budeme podporovať vytváranie poľnohospodárskych a potravinárskych odbytových združení.

- 12. Podporíme vznik odbytových združení farmárov, najmä podporou budovania, navyšovania a modernizácie skladovacích kapacít. Za tým účelom budeme podporovať tvorbu spoločných investícií farmárov a spracovateľov.
- 13. Budeme podporovať budovanie slovenských podnikov na spracovanie poľnohospodárskej produkcie (mliekarne, konzervárne, mraziarne, výrobcov nápojov a pod.).

Sprísňime kontroly najmä dovážaných poľnohospodárskych produktov a potravín.

- 14. Posilníme možnosti kontroly dovážaných potravín a komodít zo strany štátnych orgánov (napr. zabezpečíme akreditáciu pre posudzovanie kvality, rozboru, obsahu a i. dovážaných produktov).
- 15. Zamedzíme predaju lacného dovozového vína ako vína so slovenským pôvodom. Sprísňime kontrolu jeho dovozu, sprísňime pokuty za falšovanie, zavedieme povinnosť colných úradov hlásiť objem dovezeného vína Štátnej veterinárnej a potravinovej správe.

Prehodnotíme nakladanie so zdravotne nezávadnými potravinami po dátume minimálnej trvanlivosti.

- 16. Umožníme konzumáciu potravín po dátume spotreby, pokiaľ to neohrozí život alebo zdravie spotrebiteľov.

17. Prijmeme opatrenia proti plytvaniu potravinami v súkromných a verejných zariadeniach.

18. V maximálnej možnej miere využijeme možnosti, ktoré dáva európska legislatíva v boji proti dvojakej kvalite potravín.

Popri tom:

19. Uľahčíme podmienky pre sezónne zamestnávanie zamestnancov v sektore, najmä dlhodobo nezamestnaných v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny.

20. Zmodernizujeme systém potravinárskeho vzdelávania so zameraním sa na mladých ľudí, malých a začínajúcich podnikateľov a prispôbíme ho požiadavkám trhu.

21. Budeme podporovať slovenských výskumných pracovníkov a inštitúcie, vedecký výskum, inovácie a zavádzanie ich výsledkov do praxe.

22. Zefektívňime a zmodernizujeme výkon štátnej správy v oblasti potravinárstva – musí byť vykonávaná flexibilne, podľa potrieb a špecifik regiónov.

23. Budeme podporovať nákup slovenských potravín a produktov inštitúciami štátneho a verejného sektora (štátne inštitúcie, úrady, domovy sociálnych služieb, väznice, školské jedálne a i.).

24. Posilníme práva spotrebiteľov potravín na informácie o ich pôvode, zložení, výživovej hodnote a vplyve na zdravie konzumentov zavedením QR kódov na obaloch, ktoré budú nosičmi týchto informácií.

25. Sprísňime pokuty za predaj výrobkov z nebezpečným obsahom, potravinové podvody, falšovanie potravín a klamanie konzumentov.

26. Zavedieme pravidlo pri nákupe potravín v prospech zákazníka:

- a) ak obchodník zaúčtuje kupovaný tovar v neprospech zákazníka (napr. akciový tovar nablokuje za neakciovú cenu), zákazník si bude môcť ponechať celý nákup bezplatne),
- b) ak zákazník nájde v ponuke tovar po dátume spotreby, zákazník si ho bude môcť ponechať bez platenia.

LESNÉ HOSPODÁŘSTVO

4.

Ing. Ján Mičovský, CSc.

(autor kapitoly 4 – Lesné hospodárstvo)

Lesník, ochranár, bojovník proti korupcii. Biela vrana. Aktér lesníckej revolúcie proti korupčnému úpadku v štátnom podniku Lesy SR. Priekopník prírode blízkeho hospodárenia v lesoch. Zakladateľ Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline. Organizátor udeľovania Radu Ďurka Langsfelda osobnostiam bojujúcim proti korupcii. Zakladajúci člen Slovenského ochranárskeho snemu. Poslanec NR SR za OĽANO v rokoch 2012 – 2016.

Milovník hôr a ľudí v nich. Ale predovšetkým človek, ktorý je rozhodnutý prispieť k tomu, aby sa Slovensko po 29. februári 2020 prebudilo do nového dňa, keď vládu zločinných oligarchov, ktorá viedla až k vraždám, nahradí aj v lesníctve vláda cti a zákona.

■ a) Analýza súčasného stavu

Vysloviť vetu, že **pôvodcom dnešného zlého stavu slovenského lesníctva je dlhodobé devastčné pôsobenie vládnych strán**, je primerané, no nedostatočné. Demokracia síce velí odovzdať moc do rúk zvolených zástupcov, no neprikazuje odovzdať sa pozerať na všetko, čo títo zástupcovia robia. K pôvodcom spomenutého stavu sa, žiaľ, pridáva aj **apatia lesníckej obce a absencia jej elít**. To všetko spôsobuje:

- súčasnú lesnícku krátkozrakosť pri rozoznávaní **epochálnej zmeny prírodných podmienok** a spoločenských nárokov na les,
- neschopnosť lesníkov **účinne komunikovať** s vládnyimi a legislatívnymi autoritami,
- **nezáujem lesníkov** opustiť zaužívané prístupy a zvyšovať svoj odborný rozhľad,
- mŕkve **tolerovanie korupcie** v lesníctve,
- lesnícke **spory s ochranármi**,
- neúčinnú komunikáciu lesníkov s verejnosťou.

Epochálna prírodná zmena

Klimatické zmeny sa nepribližujú, sú tu. Rovnica vývoja týchto zmien má veľa neznámych, to najdôležitejšie opatrenie však máme v rukách už dnes: **múdro spravovaná lesná krajina** má schopnosť dôsledky klimatických zmien významným spôsobom zmierňovať. Zvýšená spoločenská citlivosť na kvalitu lesa a lesníckej práce preň je preto oprávnená, podráždená odpoveď lesníckej obce na túto citlivosť nesprávna, škodiaca lesu, spoločnosti i samotným lesníkom.

Zmena myslenia - lesníkov, politikov i spoločnosti

Lesníkom sa nedarí doterajšie vlády presvedčiť, že svoju hlavnú úlohu - zachovať zdravé lesy pre budúce generácie - nemôžu splniť bez reálnej celospoločenskej podpory. Lesné kalamity sú len z malej časti dôsledkom lesníckych chýb v minulosti (pričom ich súčasný rozsah je aj dôsledkom ochranárskej neústupčivosti). Rozhodujúci podiel majú na nich klimatické zmeny.

Kalamity a z nich vyplývajúci rozpad lesov je možné správnym hospodárením výrazne zmierniť a nastúpiť cestu obnovy, avšak za podmienky, že vládne autority pochopia naliehavosť lesníckej témy. Dôkazom, že sa to vládne stále nedarí, je skutočnosť, že každoročne požaduje od štátneho podniku Lesy SR mimoriadny odvod zo zisku do štátneho rozpočtu. **Les však nie je a nesmie byť bankou pre štátny rozpočet, les je poisťovňou pre zdravú budúcnosť krajiny a do poisťovne sa musí platiť.** Budúca vláda musí túto zásadnú zmenu nazerania na význam lesov a lesníckej práce preň vyjadriť vo svojom vládnom programe.

Je načas odstrániť anomáliu, že hoci lesy vytvárajú oveľa hodnotnejšiu produkciu ako drevo, spoločnosť je stále ochotná reálne oceňovať les len prostredníctvom cien dreva. Tieto ceny nepokrývajú hodnotu komplexnej životodarnej lesnej produkcie a nestačia na jej trvalé udržanie.

Ak do podpory poľnohospodárstva štát každoročne investuje obrovskú sumu **1,3 mld. eur, no do lesníctva, ktoré spravuje 41 % územia štátu, takmer nič,** čosi dôležité našej spoločnosti stále nedošlo...

Odborný rast

Lesníctvo sa neprestajne vyvíja. Masívny spôsob hospodárenia **holorubom** po roku 1989 zanikol, nahradil ho oveľa jemnejší podrastový spôsob hospodárenia. Ani ten však nie je prírode blízky. **Skutočne prírode blízke spôsoby hospodárenia existujú, ich zavádzanie však lesnícka obec uplatňuje len váhavo.** Príčinou tohto stavu je jej profesionálna slepota, ktoré neumožňuje postrehnúť presun ťažiska spoločenského záujmu o lesy na ekologické priority, ale aj neochota tvrdo pracovať na raste svojej odbornosti. Tým všetkým lesníci strácajú rozhodujúcu spoločenskú podporu pre možnosť účinne vykonávať svoju profesiu a ohrozujú tak samotnú podstatu jej existencie.

Lesník musí byť odborníkom, ktorý dokáže v konkrétnom lese **„namiešať lesnú produkciu“ tak, aby táto spĺňala potreby lesa i široké očakávania verejnosti.** Cesta k tomu vedie cez prírode blízke obhospodarovanie lesov, ktoré sa musí stať **základnou lesníckou stratégiou štátu.** Takéto hospodárenie zvyšuje druhovú a vekovú pestrosť lesov, ich stabilitu, kvalitu drevnej i nedrevnej produkcie, ekologickú účinnosť lesov i krásu lesnej krajiny, a to všetko z dlhodobého pohľadu ekonomicky efektívne.

Korupcia

Neschopnosti lesníckej obce postaviť sa voči hlbkej korupcii v lesníctve sa dá v kontexte úpadku doby so smútkom rozumieť, no nie ospravedlniť ju. **Tento stav sa ničivo podieľa nielen na strate finančných prostriedkov, ale najmä na strate lesníckeho sebavedomia, odvahy a cti,** ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre statočné a profesionálne zvládnutie lesníckeho poslania.

Spory s ochranármi

Dlhodobý spor medzi lesníckou a ochranárskou obcou prerástol hranicu užitočnosti a škodí samotným lesom. Problém nie je v tom, že by obe strany nemali každá časť svojej pravdy, ale v tom, že si ich vzájomne zablokovali a nedokážu ich uplatňovať v prospech lesa. **Riešenie existuje: úzke profesionálne prepojenie lesníkov a ochranárov do jedného rezortu.**

Komunikácia s verejnosťou

Lesnícka obec akoby nepostrehla, že spoločnosť už nie je s jej službami spokojná. Bez ohľadu na to, do akej miery je tento jav spravodlivý, je povinnosťou lesníkov nielen zlepšiť svoje profesionálne služby, ale o svojej práci pravdivo a zrozumiteľne informovať. Namiesto poctivej verejnej rozpravy sa však rozhodujúca časť lesníckej obce, vrátane jej predstaviteľov, namyslene a urazene ohradzuje voči „zeleným teroristom“, ochranárom bez akejkoľvek zodpovednosti a voči laikom, ktorí chcú radiť im odborníkom. Tento stav ohrozuje nielen lesníkov, čomu by sa azda časť verejnosti aj krátkozrako potešila, ale samotné lesy, pretože bez **stáročných lesníckych skúseností je uvedomelá správa lesov vskutku nemožná.**

■ b) Strategické ciele v hospodárení s lesmi

- **Prírode blízke hospodárenie je strategický lesnícky cieľ najvyššej priority.** Bez jeho dosiahnutia nie je moderná správa lesov a krajiny možná.

- Dôsledné **vyšetrenie korupčných škandálov** v lesníctve, devastujúcich rezortné financie i morálku personálu a uplatnenie tvrdých systémových protikorupčných opatrení je nevyhnutným základom lesníckej obrody.
 - Zriadenie osobitného **štátneho ekofondu** a reálne ocenenie komplexnej lesnej produkcie je zásadnou podmienkou špičkovej kvality lesného hospodárenia.
-

■ c) Priority a ich riešenia pre roky 2020 - 2024

1. Prírode blízke hospodárenie a komplexná lesná produkcia

Prírode blízke hospodárenie je odpoveďou na všetky dôležité výzvy, ktoré v 21. storočí stoja nielen pred lesníkmi, ale pred celou spoločnosťou. Bezkonkurenčnou **výhodou** tohto hospodárenia je, **že je** v dlhodobom horizonte **najekologickejšie, najekonomickejšie a krajinársky najhodnotnejšie**. Les, v ktorom sa takto hospodári je vekovo diferencovaný, druhovo pestrý, stabilný, odolný, pôsobí takmer ako nedotknutý a pritom v plnom rozsahu zabezpečuje kvalitu i kvantitu lesnej produkcie. Vyžaduje však múdreho lesného hospodára, ktorý pri práci veľa pozoruje, premýšľa a uvážlivo koná. Rovnako tak vyžaduje podporu štátu, pretože ***prebudovanie porastov na prírode blízke sa nezaobíde bez zvýšených nákladov***. Tie sú nevyhnutné najmä na vykonávanie citlivej ťažby a na budovanie lesných ciest, bez ktorých je prírode blízke hospodárenie nemožné.

Vykročeniu k lesníckej moderne a k povýšeniu skutočne prírode blízkeho hospodárenia v lesoch na základnú stratégiu štátu treba neodkladne prisúdiť punc najvyššej spoločenskej naliehavosti. To je základný bod nášho lesného programu.

Vytváranie zdrojov pitnej vody, tvorba a ochrana pôdy, vzduchu, protipovodňová ochrana, rekreačný potenciál, protihlukový a protiradiačný filter, zmierňovanie pádu lavín, ponuka lesných plodov a zveriny a v konečnom dôsledku „tvorba a údržba“ harmonickej, bezpečnej krajiny, nevyhnutnej pre zdravie a spokojnosť každého z nás, to všetko môžeme zahrnúť do pojmu

komplexná lesná produkcia. **Za túto produkciu je nevyhnutné začať reálne platiť.** Platiť nie kvôli zisku lesníkov, ale kvôli tomu, aby lesy trvalo plnohodnotne slúžili spoločnosti, pretože len tržbami za drevo to nie je možné zabezpečiť.

Peniaze, ktoré platbami za komplexnú lesnú produkciu do lesného hospodárstva pribudnú, však nebudú a nesmú mať za úlohu tvorbu zisku, všetky takto získané účelové zdroje bude povinné do lesa vrátiť. **Mimoriadny odvod Lesov SR**, š. p., do štátneho rozpočtu je ukážkou nepochopenia významu lesa a práce lesníkov. Tento odvod **zrušíme** a nasadíme z pohľadu štátu „spätný chod“ – peniaze bude nevyhnutné do lesa účelne vkladať.

2. Verejné obstarávanie

Nastavenie verejného obstarávania v lesníctve je zlé. Diktát najnižšej ceny vedie k úpadku kvality a bezpečnosti prác. Rovnako tak skutočnosť, že mnohé súťaže vyhrá niekto, kto nevie robiť nič iné, len „vyhrávať“ súťaže. Niekoľkostupňové subdodávky živia obchodníkov s prácou, no znižujú jej cenu, čím klesá možnosť reprodukcie pracovných nástrojov a tým aj jej atraktivnosť. Jednoducho povedané, **paraziti zarobia, skutoční pracovníci prerobia**, resp. robia nekvalitne a nebezpečne, s nevyhovujúcou technikou.

- Presadíme, aby každý uchádzač o práce v lesnom hospodárstve musel preukázať technickú vybavenosť a dostatočnú pracovnú kapacitu na pokrytie min. 50 % z objemu prác. **Nepripustíme diskrimináciu malých živnostníkov.**
- Znižovanie kvalifikácie robotníckej pracovnej sily zastavíme podporou učňovského lesníckeho školstva.

3. Škody zverou

Mimoriadne vysoké stavy zveri sú **príčinou extrémnych škôd** na lesných porastoch. V kontexte prebiehajúcej zmeny klímy a kalamít nevídaneho rozsahu je zásadná **zmena prístupu štátu aj k poľovníctvu nevyhnutná**. Prírode blízke hospodárenie, zvyšovanie druhovej a vekovej pestrosti lesov ako základného nástroja ich adaptácie na zmenené podmienky, ani obnova kalamitných holín nie je pri súčasnej početnosti zveri možná.

- V súčasnosti je tak **premnoženou zverou ohrozená existencia lesa** s ďalekosiahlymi následkami na stabilitu krajiny. Riešením je **radikálne zníženie stavov zveri** v poľovných revíroch, pričom výšku lovu treba dôsledne odvodiť z výšky škôd spôsobených zverou. Navrhujeme zmenu filozofie zákona o poľovníctve, kde poľovníctvo musí byť chápané ako služba na ochranu lesa. Vyjadrením tohto stavu je účinný lov, ktorý preferuje kvalitu lesa pred kvalitou trofejí.
- Užívanie štátnych poľovných revírov **prinavrátame do rúk lesného personálu, ktorý reálne zodpovedá za stav lesa.** V neštátnych lesoch umožníme **prednostný výkon práva poľovníctva majiteľom**, resp. užívateľom lesa. Je nepochybné, že rozumní majitelia lesa a lesní hospodári nedopustia, aby im zver zničila les.

4. Zákon o štátnom podniku LESY Slovenskej republiky

Ide o najdôležitejší a najbohatší štátny podnik na Slovensku, ktorý je svojím mimoriadnym významom vlajkovou loďou slovenského lesníctva. **Žiaľ, dlhodobu sa v ňom prejavuje deštrukčný korupčný vplyv oligarchov a ich politických vazalov.**

- **Presadíme prijatie osobitného zákona o štátnom podniku Lesy SR s uplatnením troch princípov:**
 - a) **transparentné a reprezentatívne kreovanie riadiacich a kontrolných orgánov** podniku,
 - b) **osobná hmotná zodpovednosť riadiacich pracovníkov za spôsobené škody,**
 - c) **právo verejnosti kontrolovať „svoj“ štátny podnik a prispievať k tvorbe a napĺňaniu jeho cieľov.**

5. Hospodárska úprava lesov, taxácia

Táto „kráľovská“ lesnícka disciplína už stáročia hľadá a uplatňuje mieru medzi nárokmi človeka na lesy, potenciálom lesov a únosnou mierou ľudských zásahov doň. Dáva odpovede na všetky otázky, ktoré potrebuje človek poznať, ak chce kvalitne spravovať, využívať a ochraňovať lesný majetok. Žiaľ, dnes je táto disciplína smrteľne ohrozená. V roku 2005 došlo k strategicky chybnému

zrušení štátnej taxácie a jej následnej nepremyslenej transformácie do privátneho sektora. Výsledkom tohto nerozumného experimentu bolo postupné znižovanie výšky finančných prostriedkov na hospodársku úpravu lesov a po takmer 15-tich rokoch môžeme otvorene hovoriť o jej **funkčnom, technickom a personálnom úpadku**.

- Nevyhnutne potrebujeme taxáciu, ktorá bude opäť schopná bez existenčných problémov reagovať na súčasné i budúce úlohy správy lesnej krajiny vrátane aktuálnej výzvy najvyššej naliehavosti, ktorou je používanie prírody blízkyh spôsobov hospodárenia ako **základnej reakcie na klimatické zmeny**.
- Pričiníme sa o to, aby prvým krokom bol návrat výkonu lesníckej taxácie a jej plného financovania do rúk štátu a povýšenie tejto činnosti medzi základné nástroje jeho dohľadu nad hospodárením v slovenských lesoch. **Od kvalitnej štátom garantovanej, vykonávanej, financovanej a kontrolovanej hospodárskej úpravy lesov je priamo závislá nielen kvalita, krása a životodarná produkčná schopnosť našej krajiny, ale z pohľadu nastávajúcich závažných ekologických zmien aj jej strategická bezpečnosť, od ktorej sa musia odvíjať akékoľvek úvahy o budúcnosti Slovenska.**

6. Korupcia v lesníctve

Súčasný rozsah korupcie v lesníctve je zničujúci. Bez otvorenej reflexie tejto skutočnosti nie je možné nájsť čestné východisko z morálneho úpadku, do ktorého sa lesníctvo prepadlo. Vybudovať pevnú stavbu moderného lesníctva, vychádzajúceho zo 700-ročných skúseností, no dnes najmä reagujúceho na klimatické zmeny a zmenenú spoločenskú objednávku nie je možné na morálnom trasovisku.

- Naším nultým krokom bude **vyšetriť všetky známe korupčné prípady, ktoré dlhodobo zaťažujú lesníctvo**. Príspeje to k ozdraveniu atmosféry a bude účinne pôsobiť **proti návratu doby lesníckeho temna**. Za nevyhnutnú súčasť ozdravenia považujeme verejné uznanie, adresované ľuďom, ktorí na korupciu poukázali, a ich prezentovanie verejnosti ako príklad správania sa.
- Následným krokom bude systémové **potláčanie korupcie**, a to nielen prostredníctvom uplatňovania príslušnej legislatívy, ale aj tým najsilnejším nástrojom riadenia – **osobným príkladom** všetkých, ktorým bude za lesníctvo zverená zodpovednosť. A pretože korupcia celkom nikdy nevymizne, budeme na nové prípady jej prejavov vo vlastných radoch reagovať aj v lesníctve bez meškania, s rznymi dôsledkami pre všetkých, ktorí korupcii podľahli, ktorí ju kryjú, alebo ktorí sa korupčnými objektívne zdajú.

7. Spolupráca lesníkov a ochranárov

Cestou pre lesníctvo v chránených územiach, ale postupne aj mimo nich, je jedine prírode blízke hospodárenie. **Takéto hospodárenie zákonite spája všetkých lesu oddaných lesníkov i ochranárov** a je spoločným menovateľom ich racionálnej spolupráce.

- **Najcennejšie územia sú a budú vyhlásené za rezervácie** (5. stupeň ochrany), kde bude uplatňovaný bezzásahový prístup. Cenné územia, kde je však účelné zasahovať, a to výhradne v prospech predmetu ochrany, budú zaradené do štvrtého stupňa ochrany. Na území národných parkov (3. stupeň ochrany) sa bude s výnimkou bezzásahových rezervácií hospodáriť výhradne prírode blízkym spôsobom.
- **Revíziu hraníc** a rozhodovanie o vyhlasovaní a rušení rezervácií **bude mať v kompetencii stály spoločný tím odborníkov z oblasti ochrany prírody a lesníctva**. Tento tím bude komplexne posudzovať jednotlivé prípady a konať vždy v súlade s nadčasovými princípmi ochrany krajiny. Takýto tím bude zároveň kýženým predobrazom jednotnej správy lesov pod spoločným rezortom.
- Stanovenie **povinných predpísaných percentuálnych výmer bezzásahových území je nenáležité cestou**. Treba ju odmietnuť, pretože populisticky popiera zmysel vedeckých poznatkov. Rovnako neprípustné je rozhodovať o predmete ochrany prírody cez prizmu vlastníckych vzťahov. Ak je niečo hodné osobitnej ochrany, chráňme to podľa zákona, vo verejnom záujme a v potrebnom rozsahu, a to bez ohľadu na vlastníctvo. Budeme však trvať na tom, aby sa **plnohodnotné finančné náhrady súkromným vlastníkom za obmedzenie využívania lesa stali automatickou samozrejmosťou**.

8. Kariérny systém v lesníctve

V personálnej politike pri riadení lesného hospodárstva chýba pracovné hodnotenie zamestnancov a od neho odvodený systém kariérneho postupu a odmeňovania. Pre obsadzovanie funkcií sa používa stranický meter a kamarátske vzťahy, založené často na spoločnej poľovníckej záľube. Dôsledkom aj tohto chorého stavu je celkový úpadok lesníctva.

- Presadíme, aby na základe moderných poznatkov bol v štátnych lesníckych inštitúciách vypracovaný a uplatňovaný **systém pravidelného komplexného hodnotenia všetkých zamestnancov**. Toto hodnotenie bude základom kariérneho systému používaného pre obsadzovanie všetkých funkcií. Politika musí končiť pri ministrovi a štátnych tajomníkoch, ďalej už musí rozhodovať jedine morálka, odbornosť a výkonnosť človeka.
- Odborného lesného hospodára bude aj v súkromných lesoch **platiť štát**. Zvýši sa tým jeho nezávislosť a spoľahlivosť.

9. Nezávislá lesnícka kontrola

Súčasný model kontroly lesov je nedostatočný. Osobitne sa to prejavuje vo vzťahu k organizáciám štátnych lesov, ako aj k štátnej správe, kde rezort „**kontroluje**“ **sám seba**.

- Územný rozsah lesov a možnosti ich zneužívania sú také veľké, že nevyhnutne potrebujeme **nezávislú lesnú kontrolu**, ktorá sa bude zodpovedať prostredníctvom parlamentu jedine verejnosti. Túto nezávislú kontrolu vytvoríme na základoch novozriadenej Slovenskej drevárskej a lesníckej inšpekcie (16 ľudí), ktorá je podriadená ministrovi pôdohospodárstva (ten už aj tak má 33 „starých klasických“ kontrolórov), a ktorú preto zrušíme.

10. Finalizácia výrobkov z dreva

Hoci sa na území Slovenska každoročne vyťaží takmer 10 miliónov kubíkov dreva, podstatná časť obyvateľstva si kupuje nábytok dovezený zo zahraničia, ktorý tam bol neraz vyrobený - z nášho dreva...

- Ak nedokážeme držať krok s technologickou svetovou špičkou v oblasti finalizácie dreva, tak musíme vytvoriť **priaznivé podmienky pre zahraničných investorov** z tejto oblasti, aby na Slovensku vznikli moderné drevospracujúce podniky a našu krajinu tak neopúšťali kamióny s guľatinou a rezivom, ale s finálnymi výrobkami, najmä s nábytkom a drevostavbami.

- **Podporíme domáci záujem o výstavbu drevených domov.**

Zvýhodníme ich producentov i užívateľov.

Uvedené návrhy hlavných oblastí a riešení nepredstavujú všetky míľniky na ceste lesom, ktorú musíme počas vládnej služby v rokoch 2020 až 2024 prejsť. Sú však rozhodujúce, ich zvládnutie nám umožní súčasný zlý vývoj lesov zvrátiť. Nositeľom zmeny budú lesníci, ktorí sú schopní obrody. Musíme im v tom však pomôcť, pretože súčasný úpadok u žiaľ, mnohých z nich obral o vieru v schopnosť vlastnej vnútornej očisty.

**NÁKLADY
A ZDROJE
KRYTIA**

5.

■ a) Aktuálne limity príjmov a výdavkov kapitoly rezortu pôdohospodárstva

■ V súčasnosti **platné limity príjmov a výdavkov pre rozpočtovú kapitolu MPRV SR** pre roky 2019 až 2021 boli schválené nasledovne:

	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
PRÍJMY SPOLU	829 678 994 eur	1 184 204 313 eur	459 286 568 eur
záväzný ukazovateľ ŠR	15 680 975 eur	15 667 975 eur	15 667 975 eur
z toho zdroj 111	14 180 975 eur	14 167 975 eur	14 167 975 eur
z toho zdroj 11H (SPF)	1 500 000 eur	1 500 000 eur	1 500 000 eur
prostriedky z rozpočtu EÚ	813 998 019 eur	1 168 536 338 eur	443 618 593 eur
VÝDAVKY SPOLU	1 193 458 704 eur	1 594 767 237 eur	754 739 710 eur
z toho:			
prostriedky z rozpočtu EÚ	813 998 019 eur	1 168 536 338 eur	443 618 593 eur
prostriedky na spolufinan.	134 972 062 eur	182 573 972 eur	67 469 190 eur
prostriedky ŠR	244 488 623 eur	243 656 927 eur	243 651 927 eur
z toho zdroj 11H (SPF)	1 500 000 eur	1 500 000 eur	1 500 000 eur
v tom: mzdy, platy a OOV	33 228 872 eur	33 228 872 eur	33 228 872 eur
v tom: kapitálové výdavky	2 831 000 eur	2 006 000 eur	2 006 000 eur

Tabuľka č. 5

Navrhnutý limit predpísaných príjmov štátneho rozpočtu MPRV SR na rok 2019 v sume 15 680 975 eur predstavoval úroveň roku 2018 navýšenú o príjem zo SPF v sume 1 500 000 eur a očakávané príjmy SLDI v sume 419 975 eur. V rámci uvedeného objemu bol navrhnutý aj osobitný odvod zo zisku za štátny podnik Lesy SR v objeme 5 mil. eur.

Vychádzajúc z prognózy hospodárenia štátneho podniku LESY SR, vládou SR schváleného plánu realizácie pozemkových úprav, potrebou prostriedkov na boj s africkým morom ošípaných, ako aj ďalšími opatreniami sa naplnenie týchto limitov výdavkov na rok 2019 stalo neudržateľným.

Teda už teraz je zrejmé, že budúci minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bude musieť čeliť nepopulárnym úsporným opatreniam.

■ b) Finančná náročnosť navrhovaných riešení

Vyššie navrhované riešenia pre slovenskú pôdu, poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesné hospodárstvo na roky 2020 – 2024 môžeme rozdeliť do troch základných skupín.

- **Prvú, najväčšiu skupinu tvoria riešenia, ktoré si nevyžadujú navyšovanie rozpočtovej kapitoly rezortu.** Do uvedenej skupiny riešení patria najmä riešenia v oblasti legislatívy, ako sú navrhované novelizácie predpisov o nájme poľnohospodárskych pozemkov, zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie pozemkov, zákona č. 330/1991 Z. z. o pozemkových úpravách, právna úprava dedenia, vypracovanie, zákona o rodinných farmách, Príručky pre predaj z dvora a i.

- **Ďalšia, druhá skupina nami navrhovaných riešení si nevyžiada zvýšené nároky na štátny rozpočet, nakoľko finančné prostriedky na tieto riešenia budú kryté z alokovaných zdrojov.** Napr. finančné prostriedky na zavedenie redistributívnej platby získame stropovaním – krátením priamych platieb na plochu u veľkých fariem a i. Podobne zoštíhlením štátnej správy na úseku potravinárstva získame úsporu, ktorú budeme môcť využiť pri navýšení počtu zamestnancov na OÚ Pozemkových a lesných odboroch za účelom identifikácie nezistených vlastníkov.

- Poslednú, tretiu skupinu našich riešení tvoria **riešenia, ktoré si vyžadajú navýšenie rozpočtovej kapitoly rezortu**. Jedná sa o tieto nami navrhované opatrenia:

1. skrátenie realizácie pozemkových úprav z plánovaných tridsiatich na dvadsať, resp. dvadsaťpäť rokov si vyžiada ročne o 6 až 15 mil. eur viac oproti súčasne plánovaným 30 mil. eur,
2. zriadenie rizikového fondu; do zriadenia rizikového fondu chceme zapojiť aj poisťovne,
3. navýšenie štátnej pomoci zavedením:
 - a) príplatku na tonu predaných produktov špeciálnej rastlinnej výroby (zeleniny, ovocia, zemiakov, maku, strukovín a pod.) zo slovenskej farmy,
 - b) príplatku na tonu predaného mlieka zo slovenského chovu,
 - c) príplatku na tonu predaného mäsa (živej váhy) zo slovenského chovu,
4. úľavy na odvodoch a poistnom pri zamestnávaní rodinných príslušníkov a i.

Zdroje na krytie týchto zvýšených výdavkov navrhujeme získať zo zdrojov:

1. Slovenského pozemkového fondu:

- a) navýšením nájomného za prenájom pôdy vo vlastníctve SR a v správe SPF na úroveň trhového nájomného dosahovaného v jednotlivých katastrálnych územiach; predpokladáme, že navýšením nájomného získame dodatočné rozpočtové zdroje vo výške 28 až 31 mil. eur ročne oproti stavu v roku 2016, kedy SPF na nájomnom vybral len 13 958 229 eur,
- b) povinným osobitným odvodom do štátneho rozpočtu vo výške 1,5 mil. eur ročne.

2. Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Pôdohospodárskej platobnej agentúry, Štátnej veterinárnej a potravinovej správy a všetkých ostatných organizácií rezortu:

- c) zoštíhlením ústredných riadiacich štruktúr a zamestnancov,
- d) prehodnotením zamestnanosti na jednotlivých regionálnych pracoviskách,
- e) úsporou výdavkov vynakladaných na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania v rámci; predpokladaná úspora vo výške 2 mil. eur. ročne,
- f) účelným usmernením disponibilných prostriedkov na realizáciu efektívnych projektov,
- g) výrazným obmedzením outsourcingu; napr. zníženým čerpaním finančných prostriedkov na právne služby v súvislosti so zastupovaním externými advokátskymi kancelárkami; predpokladaná úspora 2 mil. eur ročne,
- h) konsolidáciou verejného obstarávania a i.

**PREHĽAD
SKRATIEK**

- brownfield** - zdevastovaná plocha bývalých priemyselných areálov a poľnohospodárskych dvorov
- DJ** - dobyčcia jednotka
- EÚ** - Európska únia
- EÚ 28** - všetky štáty Európskej únie
- GMO** - geneticky modifikované rastliny
- ha** - hektár
- KN** - kataster nehnuteľností
- k. ú.** - katastrálne územie
- OÚKO** - Okresný úrad, Katastrálny odbor
- OÚPaLO** - Okresný úrad - Pozemkový a lesný odbor
- outsourcing** - zabezpečenie dodávky služieb mimo vlastnej spoločnosti
- MPaRV** - Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- PPA** - Pôdohospodárska platobná agentúra
- PPF** - poľnohospodársky pôdny fond
- PRV** - Program rozvoja vidieka
- PÚ** - Pozemkové úpravy
- ROEP** - register obnovenej evidencie pozemkov
- SPF** - Slovenský pozemkový fond
- SPP** - Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (CAP - Common Agriculture Policy)
- STK** - stanica technickej kontroly
- SZRB** - Slovenská záručná a rozvojová banka
- whiteareas** - (tzv. biele plochy) plochy patriace podľa katastra nehnuteľností do poľnohospodárskeho pôdneho fondu, avšak nevyužívané na poľnohospodársku výrobu (napr. najmä zanedbané pasienky zarastené samonáletovými krovínami a drevinami a i.)

Poznámky

POĎAKOVANIE

Autori textov:

Martin Fecko, Ján Mičovský

Špeciálne poďakovanie:

Augustín Polák, Ivan Uhrík, Marián Václav,
Branislav Veselko
a kolektív

Objednávateľ:

OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), ZMENA ZDOLA,
Zámocká 14, Bratislava, IČO: 42287511

Dodávateľ:

CAMPAIGNS s.r.o., Štefana Moyzesa 1577/22, 034 01 Ružomberok, IČO: 47016671

Vydalo Komunikačné oddelenie hnutia
OBYČAJNÍ ĽUDIA A NEZÁVISLÉ OSOBNOSTI (OĽANO)

www.facebook.com/fecko.martin/

obycajniludia.sk